

es saig

“Bon dia” versus “Buenos días”

Segons sembla, en certa ocasió demanaren a Josep Pla quin era el seu país i la resposta fou que el seu país era allà on quan saludava amb un “bon dia” li responien amb un “bon dia”. Així de senzill. I fins no fa gaire temps Algaida era aquest país: els que ja tenim un bon grapat d’anys recordam perfectament que donàvem un “bon dia” i ens tornaven un “bon dia”. Val a dir que tothom es coneixia i se saludava, llevat de poques persones enemistades i de qualcun de tan eixut i esquiú que s’amagava per no saludar.

Com ha canviat la situació! Ara et creues amb molta gent desconeguda que no fa el més mínim gest de saludar i gent que et retorna el “bon dia” amb un “buenos días”; i sembla que un estigui obligat a contestar “buenos días” quan m’ho diuen a mi. Què voleu que us digui? Això no és el meu país, *era* el meu país. No és ca meva.

No cregueu que som dels que pensen i defensen que qualsevol temps passat fou millor, en absolut. Les coses han canviat i, en general, per millorar; hem conegut massa misèries per no reconèixer els avanços i guanys aconseguits. Però això no vol dir que no enyorem el temps del “bon dia” recíproc; perquè aquest bilingüisme, o multilingüisme, que ens han imposat sabem com va camí d’acabar: un monolingüisme amb el triomf de la llengua invasora, la del “buenos días”.

Ja hem acceptat que lluitar contra la globalització, el multiculturalisme, el mestissatge o el que li vulgueu dir és fer retxes dins l’aigua. Ja som un poble mestís, basta mirar els llinatges dels nounats que surten al moviment demogràfic de cada mes: els del “bon dia” estam ja en minoria, i aquest és un fet inqüestionable.

Què hi podem fer? Poca cosa. Mentre tenguem una Constitució (amb majúscula) que ens obliga a conèixer l’espanyol i ens permet, si volem, saber altres llengües; mentre no sigui necessari conèixer el català, el nostre català, per comunicar-nos i per guanyar-nos la vida, tenim clarament, transparentment marcat el camí cap on anam.

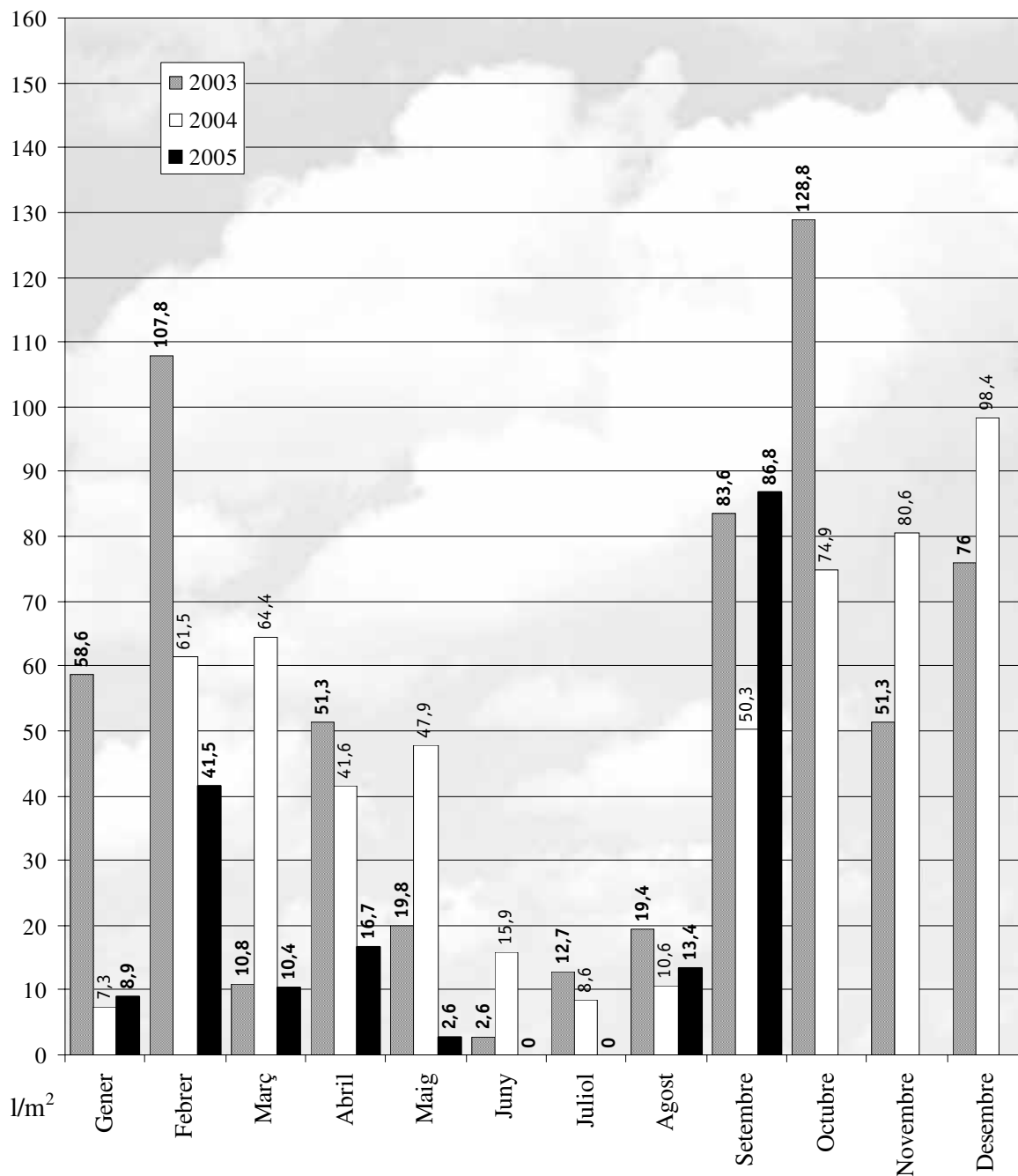
PORTADA
Fotografia de
Montserrat Pons i Boscana

Sumari

- 02 Editorial
- 04 Pluviòmetre
- 05 Calaix de sastre
- 06 M'han dit que diuen
- 07 Moviment demogràfic
- 08 Sabeu on és?
- 09 El sant del mes
- 10 Sant Cosme i Sant Damià 2005
- 12 L'Ajuntament informa
- 14 Biblioteca Municipal d'Algaida
- 16 Punt d'Informació Juvenil
- 16 Noticiari
- 17 Els quintos de 1925
- 18 Noticiari de l'Obra
- 19 Fa vint anys
- 20 Flora d'Algaida
- 22 Ens heu de fer una glosa
- 25 Fotografies antigues
- 26 Recordant en Miquel
- 28 Més dies que olles
- 32 Sobre astronomia
- 34 Xerradetes en cadena
- 37 Glosa
- 38 Els lectors escriuen
- 39 Una passejada, dues estampes...
- 40 Retall de premsa
- 41 Fa anys
- 44 Una xerradeta amb...

Pluviòmetre

El mes d'agost va acabar amb un total de 13,4 litres. Això fa que l'any agrícola, que és el que realment compta, doni un total de 426,34 litres, molt per sota de la mitjana del nostre poble.

El setembre no ha començat malament, ja que fins dia 22 teníem 86,8 litres. Convé recordar que aquesta xifra és la recollida per l'apotecari Gabriel Martorell, el nostre informador de sempre; ho recordam perquè ens consta que la quantitat varia segons l'indret del nostre terme: hi ha llocs on ha pogut més i a altres molt manco.

EL DMSC

He de demanar disculpes públiques a les autoritats per la meua desobediència. Ara resulta que un dia d'aquests ha estat el Dia Mundial Sense Cotxes (DMSC) i un servidor, que deu ser vera que sempre viu dalt d'una figura, no se n'havia assabentat. O ho ha fet tard, quan el drama ja no tenia remei. Ara sé que no sé quin dia no havia d'haver utilitzat el cotxe i, en conseqüència, arrosseg el pes feixuc de les cadenes per la meua falta. Carabassot!, em crida sovint la veu de la consciència. I em recorda que el desconeixement de la llei no m'allibera de l'obligació de la seva observança. O sigui que doble tara: ignorant i malcriat.

Realment he de reconèixer que no té perdó que em passàs per alt una data tan assenyalada com el DMSC. He repassat els diaris d'aquells dies i hi he trobat planes senceres de publicitat en què, tant el Govern, com el Consell, com els ajuntaments, ens recordaven l'efemèride – “Dia Mundial Sense Cotxes”, posaven els anuncis, en lletres ben grosses i de colorins. I ens recordaven els efectes beneficiosos de la celebració: «Per una vegada, sigues solidari i respectuós amb el medi ambient. Deixa el cotxe a ca teva. I tal dia farà un any! ». M'han dit que les nostres televisions també feren una gran contribució a la causa: “Dia Mundial Sense Cotxes”, repetien una i una altra vegada les falques publicitàries, amb una insistència que feia el cuc de l'orella malalt al pobre televident.

El corquet del penediment i de la vergonya per la meua falta em fan reflexionar, i revisc experiències la importància de les quals

no vaig saber veure al seu moment. És clar, dic, ara sé qui era aquell personatge – vestit de marca, impecable, que contrastava amb la gorra de guàrdia urbà que lluïa al cap- que s'adreçava amb gestos irats, braços enlaire, als automobilistes retenguts a la rotonda on acaba – de moment- l'autopista Palma – Lluçmajor. Jo anava a Campos, a la dentista, quan em vaig trobar amb la retenció, una de tantes, però aquest pic causada per una persona estrafolària, vaig pensar. I ara l'he reconegut, el personatge: era el mateix president Matas que s'havia posat la granota de feina (bé, només part d'ella, només la gorra) i renyava els conductors per la seva falta de sensibilitat i de civisme. «Però, què fas, tros de banc, dins es cotxo. Que no saps quin dia és avui?», els devia dir. És clar, ara ho entenc, aquell dia era el DMSC. Tot i que vaig fugir de la retenció com vaig poder, sense tenir l'honor de veure'l de prop, Senyor President, feina feta: per la meua banda, em don per renyat, i reconec la meua culpa.

El procés d'identificació dels personatges de la tragicomèdia no ha acabat. Ara també sé qui era aquella dama, cabellera al vent, que, encamellada dalt d'una moto aturada a la rotonda (la moto semblava oficial), s'ho mirava tot amb somriure d'indulgència i de complicitat a la vegada (qui somreia no era la moto, sinó la dama). I vosaltres també l'heu reconeguda, la dama, la presidenta Munar. En fi, fris que ja sigui el mes de setembre de l'any que ve per celebrar així com pertoca el DMSC.

En Calaix i Desastre

M'han dit que diuen

Ha començat el curs escolar. I aquest fet, que és molt important per a la vida familiar, també ho és per a la vida del poble, que veu incrementat, encara més, els problemes circulatoris, sobretot als voltants de les Escoles. Pel que hem sentit, la Ribera està igual com cada any, i la gent s'ho pren amb paciència (més o manco, que de vegades els nirvis exploten); però la Tanqueta està impossible. Diuen que és per culpa dels nous habitatges, que han ajudat a complicar-ho, però això era ben previsible. Ara veurem en implantar-se la següent fase de la reforma circulatòria, si això es resoldrà definitivament...

Per cert, ara que hem parlat de la Ribera, un dels veïnats comentava que el tema "escolar" ja el tenen bastant assumit, s'hi han avesat i ja està bé. El que no entenen és que fa una mesada es varen obrir una síquies, per davant el Molí d'en Xina, i hi posaren unes barreres, cosa normal. El que ja no ho és tant és que una setmana llarga després, tapades les síquies, i asfaltades, encara seguissin allà, les barreres. Un que va anar a l'Ajuntament, a veure si podien llevar aquelles tanques, va rebre per contesta que tenien vint-i-quatre mesos per acabar l'obra!

Ha arribat la tardor i les primeres pluges. Ja hem sentit gent que ha trobat blaves, i moltes; ara veurem si la temporada d'esclata-sangs serà bona. El que sí s'han acabat són les tertúlies "a la fresca"; i dins els bars, pareix mentida, però aquelles rotlades de damunt plaça no van tan bé, no és el mateix. Ara ve el temps d'estar-se cadascú a ca seva, amb la televisió per companyia. Aquests mesos que vénen són molt diferents dels que hem passat, per a la vida del poble. Un temps es feien vetlades de pelar ametles o triar bessó, però tot això és història passada. És una llàstima, però la vida moderna ens ho ha canviat tot, al poble.

No en volíem parlar més, però és que el tema es veu que no està gaire clar. Ens han dit que l'aturada del bus encara se sap ben bé a on serà. Sembla que el camí de l'Estació no és el lloc definitiu: no sabem si per protestes dels usuaris o què (no sembla que siguin els veïnats, els que han protestat, ja que per allà n'hi ha ben pocs). Segons els rumors, es parla de passar-la allà on s'havia dit a la reunió de la reforma circulatòria: als carrers de l'Aigua i de Pare Pou. Serà definitiu?

Defuncions

El mes de setembre és una època de molt de moviment a la majoria d'activitats. A més a més del curs escolar, és el principi de moltes altres coses: esports en general (futbol, bàsquet, volei,...), ball de saló, ball de bot, danses del món, ioga, tai-txi, ... i tota una gamma d'activitats diverses per als adults. El problema d'aquest Sord és que, dins els ambients en què es mou, es parla més d'activitats pageses: ametles, garroves i, sobretot, vinya i vi. Enguany, com ja hem dit altres vegades, no quedarà ni un garrover sense collir, per mor del bon preu de la garrova. I els vintaters també van ben gojosos, tant per la qualitat com per la quantitat de la verema. Però ara ve el moment en què s'ha de demostrar que se sap fer vi. Diuen que d'una verema dolenta difícilment sortirà un bon vi, però d'una bona verema pot sortir... el que l'amo sabrà fer: un vi bo, mitjancer, o ... bé, ja m'enteneu. El que tots desitgen és que se'l puguin beure durant tot l'any, i això vol dir que els metges no ens l'haurà privat.

Rosa Oliver Sastre

Va morir el 10 de juliol a l'edat de 91 anys.

Toni Garau Vanrell

Va morir dia 3 de setembre als 45 anys.

Miquel Vanrell Mulet

Ens deixà dia 16 de setembre. Tenia 67 anys.

Emma Hedwig Weber

Morí dia 18 de setembre als 87 anys.

Naixements

Joan Mulet Puigserver,

Fill de Mateu i Margalida.
Va néixer dia 28 d'agost.

Maria del Mar Salas Llompart,

Filla de Catalina.
Va néixer dia 28 d'agost.

Una **bústia** és una capsula o recipient manual per tenir alguna cosa. Altres definicions d'aquesta paraula, que deriva del llatí "pyxide" i vol dir capsula, són les següents: Caixa fixada a la porta d'una casa, d'un establiment, etc. que té una obertura estreta per on s'hi poden tirar les cartes. Receptacle del servei de correus situat a diversos indrets de les vies públiques, perquè s'hi pugui dipositar la correspondència. Dipòsit de cuir o de metall on els correus portaven antigament la correspondència.

Dret de la bústia o de la barra: autorització reial per imposar cànon de passatge o barra als vianants per ponts i carreteres.

Bústia de suggeriments: lloc o receptacle situat en una empresa, escola, establiment públic, etc destinat a recollir els suggeriments, propostes, projectes interessants, etc.

Llinatge

Bústies, existent a Banyoles, Barcelona, Freixenet, Girona, Olot, Palafrugell, etc.

Cançó

Dins la bústia vaig trobar,
una carta sospitosa,
pareixia molt hermosa,
però al final em féu plorar.

M. F.

Pista

Aquesta bústia, protagonista d'avui, ja no compleix les funcions que fins fa prop d'un any tenia, que eren les de recollir la correspondència d'una casa de fora vila, que a hores d'ara, ha quedat a l'altra banda d'una obra pública que s'assembla molt a una autopista. Vora aquesta bústia hi ha quedat un portell i una trinxa de terra que conté un aljub, tot avui inservible. Són problemes del "progrés", que han afectat molta gent del nostre poble; uns s'ho prenen amb resignació i d'altres no tant.

Solució del mes passat

Els fils que "ornamenten" la façana i que foren els nostres protagonistes del setembre passat, estan enfilats al frontis de la que fou botiga de Ca na Barrera, situada al començament del carrer de Palma.

Sant Francesc de Borja

Amb el nom de Francesc trobam una sèrie de sants importants (si és que en la santedat hi ha major i menor importància): sant Francesc d'Assís, sant Francesc de Paula, sant Francesc de Sales, sant Francesc de Borja... Avui parlarem d'aquest darrer, que celebra la seva festa el 10 d'octubre, si bé hem vist calendaris que el situen dia 3 d'aquest mes.

Francesc de Borja i d'Aragó va néixer a Gandia el 1510 i morí a Roma l'any 1572. Va ser el primer marquès de Lombai, lloctinent de Catalunya, duc de Gandia, tercer general de la companyia de Jesús. El seu pare era duc de Gandia i la seva mare era néta de Ferran el Catòlic. Com és lògic, va rebre una educació d'acord amb el seu estatus –militar i també filosòfica i més tard teològica– al costat del seu oncle, l'arquebisbe de Saragossa. Als divuit anys passà a la cort on es guanyà la confiança de l'emperador Carles V i de l'emperadriu Isabel. Precisament hi ha un episodi molt conegut de la seva vida en relació a l'emperadriu: quan aquesta morí, fou encarregat d'acompanyar el seu cadàver a Granada per enterrar-lo a la capella dels Reis Catòlics i en obrir el fèretre i veure el cos en descomposició del que havia estat una dona molt bella va dir allò de “no serviré més els prínceps de la terra”. De totes maneres, sembla que s'ha exagerat la transcendència d'aquest incident, perquè continuà a la cort i fou nomenat lloctinent de Catalunya, on reprimí el bandolerisme, intentà remeiar els desordres eclesiàstics (això abans del concili de Trento) i entrà en contacte amb els primers jesuïtes.

S'havia casat amb Elionor de Castro, dama portuguesa, de caràcter difícil, amb la qual tengué diversos fills; a la seva mort (1546) reorganitzà la seva vida i professà a la companyia de Jesús on exercí els màxims càrrecs sense desvincular-se de la relació amb la cort; creà nombrosos col·legis per Europa i inicià les missions de jesuïtes a Florida, Mèxic i el Perú.

Va escriure en català diverses obres, inèdites, i el seu testament, i en castellà uns opuscles recollits amb el títol *Tratados espirituales*. Fou també compositor i escrigué una missa a quatre veus i diversos motets.

Ja hem dit que molts calendaris situen la seva festivitat el 3 d'octubre, però tradicionalment era dia 10; així el trobam al *Kalendari Algaidí*, que recomana per a aquest dia sembrar oliveres i alzines; també convé eixermar les oliveres.

Sant Cosme i Sant Damiaà 2005

Dissabte, 24 de setembre
Sopar a la fresca i play-back

Diumenge, 25 de setembre
Bon dia Pina i paella a sa Font

Fotografies de
**M. Antònia
Vallespir**

PLA D'OBRES I SERVEIS 2006

L'Ajuntament ple, a la sessió extraordinària que va tenir lloc el 13 de setembre, va acordar per unanimitat sol·licitar al Consell de Mallorca la inclusió de les següents obres dins el Pla d'Obres i Serveis de 2006.

Rehabilitació de la plaça de Pina

Aquestes projecte redactat per l'arquitecta municipal Aina Cifre Bibiloni té un pressupost de 137.993,47 € dels quals es sol·licita al Consell de Mallorca el 80% del seu finançament. L'Ajuntament haurà d'assumir el 20% restant, que puja a 27.598,69 €

Pavimentació del camí de na Bubota

Aquest projecte està redactat per l'enginyer Pere Ventayol March i té un pressupost de 165.817,50 €. Així com al projecte anterior, es sol·licita al Consell Mallorca un 80 % i l'Ajuntament aportarà el 20 % restant, que ascendeix a 33.163,50 €

Si s'aprova la seva inclusió dins el Pla d'Obres i Serveis, aquestes obres començarien en el setembre de l'any 2006.

VARIANT D'ALGAIDA AMB LA CARRETERA DE LLUCMAJOR

La carretera PM – 501, entre Algaida i Lluçmajor, passa per dins el nucli urbà d'Algaida. La travessia passa per carrer estrets i sinuosos, per la qual cosa l'elevat flux de vehicles que hi transiten provoca importants retencions de la circulació.

Davant aquest greu problema, l'Ajuntament ha iniciat una important reforma circulatoria per millorar la situació el trànsit per dins el poble, ja que considera que la solució definitiva de la circulació dins Algaida passa pel desviament del trànsit fora del poble, és a dir construint una variant que enllaci la carretera de Lluçmajor amb la carretera de Manacor.

Per això, recordam que ja l'any 2004 l'Ajuntament ple va acordar sol·licitar al Consell de Mallorca un estudi per determinar el traçat d'aquesta variant, un traçat que tingués en compte una sèrie de factors com són: menor impacte ambiental o menor consum del territori.

A partir d'aquesta sol·licitud, el Departament d'Obres Públiques ha realitzat un estudi de la variant, on contempla quatre possibles traçats, els quals estan valorats amb una puntuació que ve determinada per diferents factors: longitud del traçat, consum del territori, afectació de terrenys, orografia del terreny, creuers amb altres vies, valoració econòmica i proximitat al nucli urbà com a suport al trànsit local. Amb tot, es va concloure que l'alternativa primera és la més valorada; amb una longitud de 1.939,70 m uneix la carretera de Lluçmajor amb la de Manacor per la part est del poble, seguint en part el traçat del camí de Darrera les Vinyes.

Sobre aquest estudi lliurat a l'Ajuntament d'Algaida, el ple, a la sessió extraordinària que va tenir lloc el 21 de setembre, va acordar per unanimitat ratificar aquest estudi realitzat pel

Departament d'Obres Públiques del Consell de Mallorca; a més d'indicar als seus serveis tècnics que adoptin la solució que trobin més adient per resoldre la intersecció del traçat de la variant de l'alternativa primera amb el camí del cementeri.

Finalment, en el mateix acord, s'ha sol·licitat que el Consell de Mallorca inclogui aquesta variant al Pla Director Sectorial de Carreteres, en la primera revisió que es faci, com una part del traçat de l'eix que ja contempla el pla i que uneix Lluçmajor amb Inca, passant per Algaida i Sencelles.

Per altra part, aquest estudi està a disposició dels ciutadans per a la seva consulta.

IMPOSTS I ORDENANCES MUNICIPALS

A la sessió extraordinària que va tenir lloc el passat 13 de setembre, l'Ajuntament ple va aprovar inicialment la modificació dels següents impostos i taxes municipals:

Impost sobre Béns Immobles de Naturalesa Urbana

Amb els vots favorables de l'equip de Govern (PSOE-UM), del representant del PSM-EN i l'abstenció del grup Popular, es va aprovar la modificació del tipus de gravamen, que queda fixat en el 0,627. S'ha de recordar que les famílies nombroses tenen dret a una bonificació d'aquest impost, si bé ho han de sol·licitar dins el primer trimestre de l'any 2006.

Impost sobre Vehicles de Tracció Mecànica

Amb el vots favorables de l'equip de Govern (PSOE-UM), del representant del PSM-EN i l'abstenció del grup Popular es va aprovar la modificació del coeficient, que queda fixat amb l'1,601. Igualment s'ha de recordar que els vehicles que tenen una antiguitat mínima de vint-i-cinc anys es poden beneficiar amb una bonificació del 100% Igualment, per poder gaudir d'aquesta bonificació, els propietaris dels vehicles ho han de sol·licitar.

Taxa per expedició de documents o d'actuacions municipals a instància de part

Amb el vots favorables de l'equip de Govern (PSOE-UM), del representant del PSM-EN i l'abstenció del grup Popular es va aprovar la modificació de l'Ordenança Fiscal Reguladora de la Taxa per a l'expedició de documents o actuacions municipals a instància de part.

COMPTE GENERAL DE 2004

Una vegada acabada l'exposició pública del Compte General de l'any 2004 i no haver-se presentat cap reclamació, l'Ajuntament ple, a la sessió ordinària que va tenir lloc el passat 1 de setembre, va acordar amb els vots favorables de l'equip de govern (PSOE – UM), del representat del PSM-EN i l'abstenció del regidors del grup Popular el Compte General de l'any 2004.

Seguidament us oferim el llistat amb una selecció de les novetats incorporades a la biblioteca. Els exemplars provenen del Centre Coordinador de Biblioteques, de l'adquisició de l'Ajuntament i de donacions d'Antoni Cañellas, Albert Herranz, Gabriel Janer Manila i de mossèn Jaume Serra Adrover. Des d'aquí els feim arribar el nostre agraïment.

NARRATIVA INFANTIL I JUVENIL

- CARROLL, Lewis. *Alicia al país de les meravelles*. Sàpiens, 2005.
- GUILLAUME, Marie-Ange. *Susana*. Juventud, 2005.
- LIMB, Sue. *Chica de 15*. Anaya, 2005.
- LIMB, Sue. *Chica de casi 16*. Anaya, 2005.
- MONARI, M. *Avui toca dutxar-se*. Tuscania, 2005.
- PFISTER, Marcus. *El peix irisat i la cova dels mostres marins*. Beascoa, 2005.
- RAYÓ, Miquel. *El cementiri del capità Nemo*. Baula, 2004.
- RIBA, Carles. *L'ingenu amor*. Empúries, 1990.
- SENNELL, Joles. *El ball de la geganta*. La galera, 2005.
- SLOAN, C. *La història de l'origen de l'home*. National Geographic, 2005.

DVD VÍDEO INFANTIL

- . *Lacets*. S'Ocon, 2005.
- [—]. *Shinchan. La pel lícula. Operació Rescat*. [—], 2004.
- [CAPDEVILA, Roser]. *Les tres bessones. El Quixot*. Cromosoma, 2005.
- [CAPDEVILA, Roser]. *Les tres bessones. La flor romanial*. Cromosoma, 2005. [CAPDEVILA, Roser]. *Les tres bessones. La cova den Xuroi*. Cromosoma, 2005.
- [DISNEY/PIXAR]. *Els Increïbles*. Disney/Pixar, 2005.
- ADAMSON, A.; JENSON, V. *Shrek 1 - Shrek 2*. Dreamworks, 2004.
- HILLENBURG, S. *Bob Esponja*. Paramount, 2005.
- WEDGE, C. *Robots*. Fox, 2005.

NARRATIVA

- ALOMAR, Gabriel. *Articles inicials. Una vila que es mor (1905)*. Moll, 2004.
- BAUDELAIRE, Charles. *L'haixix (Els paradisos artíficials)*. Ensiola, 2004.

- BUENAENTURA, Ramón. *El último negro*. Alianza, 2005.
- CAPOTE, Truman. *Esmorzar a Tiffany's*. Sàpiens, 2005.
- COMES, Melcior. *L'estupor que us espera*. Empúries, 2005.
- COMPANY, Salvador. *Lawn tennis*. Moll, 2004.
- DEAMBROSIS, Mercedes. *El paseo de las Delicias*. Alianza, 2005.
- DEXTER, Pete. *Train*. Anagrama, 2005.
- ESPRIU, Salvador. *Ariadna al laberint grotesc*. Sàpiens, 2005.
- FAULKNER, William. *Santuari*. Sàpiens, 2005.
- FERRÀ I MARTORELL, Miquel. *Abdallah Karim, el predicador*. Moll, 2005.
- GALA, Antonio. *El águila bicéfala*. Espasa Calpe, 1993.
- GALA, Antonio. *En propia mano*. Espasa Calpe, 1995.
- GARRIDO PALACIOS, Manuel. *Noche de perros*. Calima, 2005.
- GRAVES, Robert. *Rey Jesús*. Edhasa, 1984.
- HUXLEY, Aldous. *Un món feliç*. Sàpiens, 2005.
- JANER MANILA, Gabriel. *Éxtasi*. Columna, 2005.
- JANER MANILA, Gabriel. *L'illa i una nit. Tots els contes*. Ensiola, 2003.
- LEON, Donna. *Sang a les pedres*. Edicions 62, 2005.
- MARSÉ, Juan. *Canciones de amor en Lolita's Club*. Mondadori, 2005.
- MARTORELL, Joanot. *Tirant lo Blanc*. Sàpiens, 2005.
- MAS FERRÀ, Miquel. *Riberes de plata*. Ensiola, 2004.
- MCLARTY, Ron. *Una història amb bicicleta*. Empúries, 2005.
- MÉNDEZ, Gloria. *La verdadera historia de Sara James*. Lumen, 2005.
- MONTERO, Rosa. *Historia del rey transparente*. Alfagurara, 2005.
- MOYANO I DURAN, Mariona. *Virtual*. El Gall, 2003.
- NASSIB, Sélim. *El amanta palestino*. Lumen, 2005.
- PALOL, Miquel de. *Contes en forma de L*. Moll, 2004.
- POU, Miquel. *Carn de xoriç*. Hiperdimensional, 2004.
- PUÈRTOLAS, Soledad. *Historia de un abrigo*. Anagrama, 2005.
- RIESTRA, Blanca. *El sueño de Borges*. Algaida, 2005.
- RUIZ I PABLO, Àngel. *Obres completes*. Nura, 1981.
- SILVA, Lorenzo. *Líneas de sombra. Historias de criminales y policías*. Destino, 2005.
- STEVENSON, R.L.. *El cas misteriós del Dr. jekyll i Mr. Hyde*. Sàpiens, 2005.
- WOOLF, Virginia. *Orlando*. Sàpiens, 2005.

CIÈNCIES SOCIALS

—. *Les escriptures notariales: passat i present*. Consell de Mallorca, 2004.

A.A.D.D.. *Nyiiiic! La novel·la de por i de terror a l'escola*. Moll, 2003.

ART

CARBONELL I PARÍS, F. *Educar en temps d'incertesa*. Lleonard Muntaner, 2004.

FERRER GINARD, Andreu. *Cançonetes menorquines*.

GONZÁLEZ, Irena. *El modernisme al Raval de Santa Catalina*. El moixet demagog, 2004.

LÓPEZ BOFILL, Hèctor. *La independència i la realitat. Bases per a la sobirania de Catalunya..* Moll, 2004.

ROQUETA, R. (coord.). *La negociación colectiva en el sector de la hostelería*. UIB, 2005.

SANTANA I MORRO, Manel. *El moviment associatiu a Santa Catalina. Solidaritat i participació ciutadana (1868-1936)*. El Moixet Demagog, 2004.

VIBOT, Tomàs. *Criminals, infàmies i immoralitats a Esporles i Banyalbufar. Segles XVII-XIX*. El moixet demagog, 2004.

CIÈNCIES PURES

—. *Jornades sobre biodiversitat i conservació biològica*. IEC, 2004.

CUBERO, Javier. *Daus i dades II. Còmic discret d'estadística...* IBAE, 2005. GARCIA AMENGUAL, Carles. *Matemàtica discreta*. UIB, 2005.

CIÈNCIES APLICADES

—. *Cuinar caragols: Receptes de cuina amb caragols*. Consell de Mallorca, 2005.

DURAN JAUME, Damià. *Producció i crisi arrossera de sa Pobla i Muro*. El Gall, 2003.

JOVER, G. ; MAULEÓN, E.. *El impuesto sobre beneficios y la aplicación del resultado en la contabilidad de sociedad*. UIB, 2004.

POU SUREDA, Pere. *Les comunicacions telefòniques a les Illes Balears*. Cort, 2004.

BIOGRAFIA

MIRALLES I MONSERRAT, Joan. *Francesc de B.* Moll: *L'home dels mots*. Moll, 2003.

DVD VÍDEO

ALDRICH, Robert. *Doce del patíbulo*. El País, 2004.

CHAPLIN, Charles. *La quimera del oro*. El País, 2005.

CHAPLIN, Charles. *Tiempos modernos*. El País, 2004.

CUKOR, George. *La costilla de Adán*. El País, 2005.

CUKOR, George. *Luz que agoniza*. El País, 2004.

CUKOR, George. *My Fair Lady*. El País, 2005.

EASTWOOD, Clint. *Millon dollar baby*. Filmax, 2005.

EDWARDS, Blake. *Días de vino y rosas*. El País, 2005.

FORD, John. *Centauros del desierto*. El País, 2005.

HAWKS, Howard. *El sueño eterno*. El País, 2005..

IOSELLIANI, Otr. *Lundi matin*. DeAPlaneta, 2002.

KEIGHLEY, W. ; CURTIZ, M.. *Robin de los bosques*. El País, 2004.

KELLY, G; DONEN, S.. *Cantando bajo la lluvia*. El País, 2005.

KUSTURICA, Emir. *La vida es un milagro*. Cameo Media, 2005.

MINNELLI, Vicente. *Gigi*. El País, 2005.

PAYNE, Alexander. *Entre copas*. Fox, 2005.

SODERBERGH, Steven. *Oceans twelve*. WB, 2004.

WOOD, Sam. *Un día en las carreras [Germans Marx]*. El País, 2005.

WYLER, William. *Ben-Hur*. El País, 2004.

CD ÀUDIO

—. *Music from the films of Steven Spielberg*. Silvascreen, 2005.

BONET, Maria del Mar. *Collita pròpia: 35 cançons escollides i un concert al Palau de la Música*. BMG, 2003.

CANTO DEL LOCO, El. *Zapatillas*. Sony, 2005.

CLAPTON, Eric. *Back home*. Reprise, 2005.

JAMIROQUAI. *Dynamite*. Sony, 2005.

JARRETT, Keith. *Radiance*. ECM, 2005.

MELENDI. *Que el cielo espere sentao*. Carlito, 2005.

OASIS. *Don't believe the truth*. Sony, 2005.

ROLLING STONES, THE. *A bigger bang*. Emi, 2005.

ROSANA. *Magia*. Dro Atlantic, 2005.

SERRAT, J.M.. *Cuba le canta a Serrat*. Discmedi-Blau, 2005.

SPRINGSTEEN, Bruce. *Devils & dust*. Sony, 2005.

VALDÉS, Bebo. *Bebo rides again*. Timba, 2005.

HORARI DE LA BIBLIOTECA MUNICIPAL

De dimarts a divendres,

de 16.30 a 20.00 hores.

Dissabtes, de 10.00 a 13.00 hores.

CONFERÈNCIES SOBRE ARQUITECTURA POPULAR DE MALLORCA

A càrrec de Neus Garcia Iñesta, especialista en bioconstrucció i arquitectura popular mallorquina

Divendres, 4 de novembre

De la barraca a la casa popular

Divendres, 18 de novembre

Els molins a Mallorca

Divendres, 25 de novembre

Les cases de possessió

A les 21.30 hores, a l'auditori del casal Pere Capellà.

Organitzat per la Biblioteca Municipal d'Algaida-Punt d'Informació Juvenil

Patrocinat per Fundació "la Caixa".

EDUCACIÓ DE PERSONES ADULTES MANCOMUNITAT PLA DE MALLORCA

A partir de dia 3 d'octubre podeu informar-vos i matricular-vos als cursos i tallers per a adults a la Biblioteca Municipal-Punt d'Informació Juvenil d'Algaida. Casal Pere Capellà C/ des Cavallers, 22. Tel.: 971 665679. Horari: De dimarts a divendres, de 16.30 a 20.00 hores. Dissabtes, de 10.00 a 13.00 hores.

Noticiari

150è ANIVERSARI DE LES MONGES DE PINA

L'any 1855 els germans Ribes de Pina fundaren al seu poble el convent de les monges franciscanes. Amb motiu del compliment del 150è aniversari d'aquesta fundació, el passat dia 15 de setembre l'església parroquial de Pina es va omplir de gom a gom per celebrar una missa commemorativa de l'efemèride; entre els assistents hi havia els representants municipals i les sis monges amb què a hores d'ara compta el convent. Acabada la missa, en Pere Fullana Puigserver impartí una conferència sobre l'evolució històrica experimentada per l'esmentada congregació religiosa a Pina, des de la data de la fundació fins al dia d'avui.

Aques raïm de parra sense pinyol, que ens mostra el seu propietari en *Quitxero* de plaça, va pesar 4,07 quilos.

Amb motiu del seu 80è aniversari, la quintada de 1925 va celebrar festa grossa. A més del corresponent dinar, gaudiren d'una glosa que en Jaume "Toledo" va fer en el seu honor, i que és la que reproduïm aquí mateix.

Els protagonistes de la festa varen ser els següents: Joan Oliver Sastre *des Molí des Mostatxet*, Joan Oliver Servera *Sunyer*, Joan Fiol Amengual *Rapinya*, Antoni Llull Tomàs *Molleta*, Antoni Janer Capellà *Ramona*, Gabriel Mulet Coll *de Son Llubí*, Joan Vanrell Nadal *de s'Arraconada*, Andreu Trobat Garcies *Pixedis*, Maria Oliver Pujol *des Forn*, Coloma Martorell Servera *Tirona*, J. Aina Mudoy Santmartí *Torrens*, Antònia Barceló Amengual *des Vanbar*, Margalida Sureda Caba *Tomàtiga*, Teresa Pou Ginart *de Can Teresa*, Margalida Perelló Oliver *des Molí Nou*, Catalina Puigserver Pou *Suredina*, Maciana Ramis Miralles *de Son Pujol* i Coloma Ballester *de s'Hostal*.

GLOSA DEDICADA A SA QUINTA DEL 25

Hem fet o hem de fer es vuitanta
dins s'any que tenim present.
És un esdeveniment,
no és tothom qui els aguanta
i se pot seguir fent planta
enc que els anys vagin caiguent.

Jo trob que hem d'estar contents,
és un fet extraordinari.
Tirar envant és necessari,
procurau ésser valents,
que bona part dels presents
puguin arribar al centenari.

Tampoc vos podeu passar,
ja no estau per pegar bots.
Mes fora anar de rebots
jo vos vull felicitar
i en es mateix temps desitjar:
Molts d'anys i salut per tots!

Jaume Juan Bonnín
Algaida, 1 de setembre de 2005

Activitats del mes d'octubre

Excursió

Diumenge dia 23 d'octubre farem una caminada per dos indrets de la península de Formentor, en concret pel **Cap de Catalunya** i per **Cala Figuera**. És de dificultat mitjana i comporta, aproximadament, unes quatre hores de caminar en total, sense comptar les aturades. L'hora de sortida serà la de sempre, les 9 hores.

Justificació, segurament innecessària, d'una conferència

Montserrat Pons i Boscana és llucmajorer, apotecari de professió i un estudiós apassionat del món de la figuera i les seves varietats. A la seva finca de Son Mut Nou, on ha muntat el seu camp d'experimentació, hi té sembrades més de 200 varietats diferents de figueres, moltes d'elles autòctones, característiques del camp mallorquí, però també de foranes i unes poques pendents de localitzar. Els treballs de Monserrat Pons relacionats amb el món de la figuera, tant escrits com experimentals, han tingut ressò moltes vegades a la premsa mallorquina i també han sobrepassat l'àmbit estrictament insular. Així, per exemple, col·labora sovint amb tècnics de la Junta d'Extremadura.

Conferència

Divendres dia 14 d'octubre, amb motiu de la Fira d'Algaida, **Montserrat Pons i Boscana** impartirà la conferència: "El conreu de la figuera. Varietats i perspectives de futur", que anirà acompanyada de la projecció d'imatges fotogràfiques corresponents a les diferents varietats de figuera, amb especial menció a les d'origen algaidí. L'acte, que és organitzat conjuntament per la Delegació a Algaida de l'Obra Cultural Balear i el nostre Ajuntament, tindrà lloc al **Casal Pere Capellà a les 21.30 hores**.

És l'autor de *Les figueres i les figues*, un llibre excel·lent tant pel contingut com per la presentació, editat per l'Ajuntament de Llucmajor, el qual constituí el pregó de les Fires d'aquesta vila de l'any 2003. Aquest títol es pot considerar, en certa forma, una continuació d'un llibre que és una referència obligada per a tothom que vulgui introduir-se dins l'estudi d'aquest arbre paradigmàtic dels nostres camps: *Les figueres mallorquines*, de Josep Sacarès i Mulet, també llucmajorer i amic personal del conferenciant. Pons i Boscana és també l'autor dels estudis *Figueres religioses* i *Estudi del conreu de la figuera a Llucmajor*, ambdós actualment en premsa.

El conferenciant ens ha indicat que ens parlarà de la història de la figuera, tant en general com referida al cas particular de Mallorca; del màxim esplendor del conreu d'aquest arbre durant els segles XIX i fins a mitjans del XX i del declivi a partir dels anys seixanta. Ens mostrarà fotogràficament les seves experiències a Son Mut Nou. Ens parlarà de les aportacions d'Algaida al nom de diverses varietats de figuera. I també ens exposarà quines són, segons ell, les perspectives de futur per a la supervivència d'un arbre tan característic com la figuera.

Número 58, octubre de 1985

El núm. 58 d'*es saig* era molt primet; deu ser un dels darrers que férem de només vint pàgines. A la portada hi trobam una foto d'un grup escolar molt nombrós de nines que l'any 1903 o 1904 anaven a costura a ca les monges. Lògicament, d'aquelles nines no n'hi ha cap de viva, les més jovenetes haurien de tenir més de 110 anys.

Una notícia va ser el canvi de rector: ens deixà en Toni Garau que passà el càrrec a mossèn Antoni Gili; precisament hi ha quatre mots de presentació del nou rector que va estar entre nosaltres un grapat d'anys.

Tant "Un Sord" com les "Cròniques Municipals" critiquen l'adquisició d'una ambulància per part de l'Ajuntament; recordem que en teoria era un regal d'una entitat bancària, però a canvi de tenir immobilitzat una part important del pressupost a l'entitat: seria interessant reviure les vicissituds d'aquesta ambulància i conèixer el nombre de serveis que arribà a fer; degué morir d'inactivitat. I si anam errats, que ens corregeixin.

L'any agrícola, pel que fa a pluges, va ser un dels més pobres que tenim registrats, per sota dels 400 litres: 387. Pensau que l'any agrícola que tot just ha acabat, que tots sabem que ha estat de poques pluges, ha arribat als 426.

Tant l'Editorial com el "Calaix de Sastre" tractaven el tema de la llengua en el començament del curs escolar, de la trampa del bilingüisme i de la necessitat d'actuar amb fermesa. Tot plegat, "un mal somni" com diu en Calaix.

Normalment no entram en el detall de les seccions habituals. Direm que en Xesc de Pina parla de les festes dels Sants Metges i de l'estat de comptes del camp de futbol; per cert que un piner escriu una glosa embafat dels "berenars" que anàvem publicant. També en relació amb Pina, hi ha una carta de na Ruth Hogarth, ja des de Londres, agraint la col·laboració dels piners en la seva investigació.

La Xerradeta, feta per en Biel i na Mireia, era amb n'Agustí de Can Mulet, que tenia obert el restaurant Augustinos a la plaça; parlava dels seus viatges per l'estranger i de la il·lusió posada en el seu restaurant, que va tenir una vida més aviat curta.

Les aritges

Smilax aspera L. var. *altissima* Moris & De Not i var. *balearica* Willk.

Avui parlarem d'una planta que la gent coneix com aritja, però que, de fet, els botànics en distingim dues, generalment a nivell de varietat.

Etimologia

El nom genèric, *Smilax*, deriva del nom vulgar que rebia la planta en castellà antic, esmílax o mílax. El nom específic, *aspera*, fa referència al tacte general de la planta. En castellà rep el nom de “zarzaparrilla”, derivat de “zarza” per les espines, i “parrilla”, per la seva forma d'enfilar-se (liana).

Descripció

Planta de la família de les Esmilacàcies, si bé també podeu trobar a segons quins llibres que la classifiquen dins de les Liliàcies. És

una planta perenne (nanofaneròfit lianoide la var. *altissima*, i camèfit o nanofaneròfit la *balearica*). Presenta un rizoma gruixut, molt ramificat, d'on poden brostar els brots tendres. Aquest rizoma presenta arrels curtes, cilíndriques. Les tiges són primes, enfiladisses (var. *altissima*) o que s'enreden entre si (var. *balearica*) i poden arribar a assolir els 10-15 m quan es comporten com a liana, difícilment sobrepassen 1 m quan adquireixen la morfologia de coixinet. Presenten agullons corbats a les tiges, que quan són tendres són molt làbils i presenten color vermellós; en endurir-se adquireixen consistència llenyosa. Les fulles són alternes, dístiques o oposades, de textura coriàcia, amb la vora espinoseta, i amb morfologia extraordinàriament variable, des de poques i quasi linears (var. *balearica*), fins a moltes, grosses i en forma de cor (var. *altissima*). Els pecíols fan uns 2 cm i presen-

ten dos cercells estipulars (estípules transformades) un poc per damunt de la base.

Les flors es troben disposades en forma de cimes umbel·lifformes i aquestes, a la vegada, en raïms terminals i axil·lars desproveïts de fulles. Les flors són de color blanc, o rosat, proveïdes d'una olor molt intensa, i són petites. Aquestes flors són unisexuals, disposades sobre plantes mascle i femella amb sexes separats (plantes dioiques). Presenten un calze amb tres sèpals lliures. La corol·la és regular, formada per 3 pètals lliures, molt semblants als sèpals, si bé una mica més amples. L'androceu està format per sis estams, que presenten les anteres de color groc. El gineceu és súper (situat per damunt de la corol·la), format per tres carpels que es solden formant un ovari de color verd, un estil i un estigma únics. El fruit és una baia de fins a 1 cm de diàmetre, verda al principi, vermella mentre madura i negra al final, amb una, dues o tres llavors cadascuna. Les llavors són lluent, tenen forma arrodonada i tenen el color brunenc.

Floreix durant els mesos de setembre a novembre. Fructifica un any després.

La var. *altissima* és una planta pròpia de qualsevol garriga, màquia o bosc i també ocupa les bardisses, parets, marges, etc, on es pugui enfilar. La varietat *balearica* sol ocupar indrets pedregosos i ventosos, on els boscos pràcticament no existeixen, i la vegetació és baixa.

Es troba distribuïda per tota la mediterrània i arriba fins a l'Índia. A Balears, ambdues varietats viuen a totes les illes, on són espècies comunes. A Algaida la varietat *altissima* és la més comuna i la podem trobar a gairebé totes les quadrícules (les no marcades segurament s'han visitat poc o no s'hi ha anat), mentre que la varietat *balearica* viu només als voltants del Puig de Cura i del de Son Roig.

Usos tradicionals

Des de ben antic és una planta usada com a depuratiu (per purificar la sang) i com a sudorífic, diürètic i febrífug, així com contra la sífilis. La part usada és el rizoma, que es consumeix en infusió, una vegada endolcit. Sovint s'acompanya de fulles de noguer i de tiges de dolçamara.

Llorenç Gil

Jerònia Oliver Trobat

de ca na Perota

Acabades ja totes les vacances de l'estiu, una vegada més ens posam en contacte amb vosaltres, apreciats lectors, a través del nostre espai 'Ens heu de fer una glosa' i així seguir un mes darrere l'altre entrevistant aquelles persones adultes i triades per l'anterior entrevistat o entrevistada.

Podem assegurar que és molt gratificant el temps que dedicam a la xerrada, sobretot escoltant les vivències tan enriquidores de tanta gent que ha fet bé per al poble, com és el cas de na Jerònia, que es pot dir que tota la vida, d'una manera o una altra, ha estat vinculada i compromesa amb algun fet al·gaidí. Bé, començam i escoltarem, comentarem i escriurem tot el que ella ens digui.

1.-Presentació:

Som na Jerònia Oliver Trobat *de ca na Perota*. Els meus pares, en Pere Oliver Capellà *de can Ciutat* i ma mare, na Jerònia Trobat Oliver *de ca na Perota*. He tengut tres germans: na Margalida, en Pere Joan i na Coloma. Em vaig casar amb en Llorenç Ballester Juan *de cas Quitxero* i hem tengut tres fills, en Miquel, na Maria i en Pere Joan. Tenim també cinc néts: na Jerònia, en Llorenç, en Joan, en Lluç i en Martí.

2.-Infància:

Dins la meua infància vaig tenir quatre persones molt importants per a mi i que el seu exemple va marcar la meua vida. Va ser el cas de ma mare, dona molt virtuosa i d'un gran silenci, diferent de mon pare extremadament alegre, cantador i ballador i l'oncle Toni i la tia Coloma, persones equilibrades, sensates i molt generoses. El carrer Laberint, on vaig néixer i

vaig viure, va ser el lloc on vaig passar la meua infantesa plenament feliç, jugant a corda, a 'pino', a bolles, baldufa i molts més jocs. L'escola on vaig anar era al mateix carrer, a ca les monges i hi vaig anar fins als 10 anys; després anava a repàs els vespres amb una de les monges, sor Maria del Sacrament.

3.-Joventut:

Sempre he estat molt balladora, quan tenia 11 anys vaig començar amb el ball mallorquí i als 13, amb n'Andreu Ramis *de can Rata*, vàrem guanyar un concurs de 'la raspa' (i això que en aquell temps era pecat), però el ball era superior a jo. També el teatre va omplir la meua joventut, fins i tot quan ens casàrem al viatge de noces me'n vaig endur el paper de la mare de *L'amo de son Magraner* que havia de representar quan tornàssim a Algaida.

4.-Feines o ocupacions:

Anava al camp, brodava bruses i camises de dormir, cosits per les meves germanes, fèiem molta feina.

5.-Invent o avançament més important per a la humanitat:

Sempre he pensat que era l'electricitat.

6.-Invent o avançament per vos:

N'hi ha molts per a mi, la rentadora, la gelera, el telèfon, el cotxe, el televisor,...

7.-Persona o personatge actual o històric que sigui més positiu per a la humanitat:

Totes aquelles persones que investiguen la medicina.

8.-Persona o personatge actual o històric que admireu:

El príncep Felip i dona Letícia, estan ben preparats per regnar.

9.-El fet passat durant la vostra vida que considereu més important per a la humanitat:

Passar de la dictadura a la democràcia.

10.-El fet més important dins la vostra vida:

Conèixer l'amor que no s'acaba mai, casar-me amb en Llorenç, ser mare de tres fills i padrina de cinc nés.

11.-Amb el temps, digau-nos una cosa que hagueu millorat:

En bastants coses... una de primordial: lluit per guanyar-me a jo mateixa, és igual que néixer de bell nou, és una tasca de tota la vida, val la pena, dona molta pau.

12.-Amb el temps una cosa que hagueu empitjorat:

En salut, ja estic limitada: moltes coses ja no les puc fer.

13.-Per qui, històric o actual, posaríeu la mà al foc:

No la posaria per ningú.

14.-Amb qui, històric o actual, no aniríeu fins al cantó:

Amb alguna persona que em fes por.

15.- Què faríeu si fóssiu 40 anys més jove?

Ballaria molt i estudiaria.

16.-Un defecte vostre:

Uf! Entenc que em farien més efecte si me'ls diguessin els altres.

17.-Una virtut:

Perdon i no guard rancor a ningú.

18.-Una il·lusió:

Tenir salut.

19.-Una queixa:

Que l'aturada de l'autocar no la posin tan enfora, és inacceptable que les persones majors sofresquin aquesta incomoditat.

20.-Una preocupació:

La violència i la delinqüència.

21.-Un consell:

Que estiguem units amb l'estimació.

22.-Un racó d'Algaida:

a) que us agradi:

El carrer del Laberint i sobretot la casa on vaig néixer.

23.-Una raó:

a) per viure a Algaida:

Perquè he nascut aquí.

b) per no viure-hi:

No en tenc cap.

24.-Un defecte dels algaidins:

Els agrada més mirar que actuar.

25.-Una virtut dels algaidins:

Som bona gent.

26.-Triau un menú de temporada per a una festa.

Una sopa d'ametles, suprema de llobarro amb cava, sorbet de llimona i ànnera amb taronja. De plat dolç, tortada reina amb gelat d'ametles; vi blanc i negre, cava, aigua, cafè i suc.

27.-El boom de la construcció a Algaida us agrada?

Estic un poc espantada però crec que és millor créixer que disminuir.

28.-Triau-ne una de tres: matí, horabaixa, vespre?

Vespre

29.-Sí o no?

a) S'arreglarà el trànsit a Algaida?

Sí.

b) A Mallorca perdrem la llengua?

No.

c)Us agrada la nova carretera de Manacor?

Sí.

30.-Com arreglaríeu el problema dels incendis?

Amb controls rigorosos i multant amb severitat els que facin foc.

31.-Què us suggereix la paraula 'ball mallorquí'?

És part de la meua vida, que n'he pegat de bots! Juntament amb les meves amigues ensenyàvem de ballar 80 nins i nines, al teatre de l'Acció Catòlica, i pagaven una pesseta cada vespre. El donatiu era per al Seminari Nou i vàrem aconseguir una gran recaptació. Després de ja casats vàrem aconseguir fer un altre grup de 52 persones, era quan en Llorenç i jo ens comprometérem els dissabtes i diumenges a anar al Saló Parroquial, on els nins i nines del poble venien per passar-ho bé, a jugar a molts entreteniments que es varen instal·lar allà. El promotor va ser el vicari Nadal.

32.-Si heu sentit l'expressió 'perdre el corbam', què vol dir?

Perdre el seny.

33.-Si poguéssiu fer un únic miracle (no personal) què faríeu?

Que s'acabàs la fam al món.

34.-Què us hauria agradat que us haguéssim demanat?

Qualque pregunta de natació i ja que hi som aprofitaré per fer un suggeriment a l'Ajuntament i és que tapassin la piscina municipal i així tendríem una piscina coberta per emprar tot l'any.

35.-Voleu afegir qualque cosa?

Sí, quan tenia 11 anys anava a nedar amb els amigues, na Maria i na Margalida Cardell *de sa Xigala*, allò era la glòria! Al seu safareig vaig aprendre a surar amb una soca de figuera fermada a la cintura i venga a dins l'aigua, passàvem un guster. Després, ja als 67 anys, a la piscina municipal vaig seguir amb uns curset, fins i tot ja em tir de cap, quina sensació! I tot gràcies a na Neus, la monitora, li estic molt agraïda.

Na Jerònia va voler destacar la labor del mestre Alberto Paloni, persona que quan se li demanava ajuda, i que era sovint sempre, estava disposat. Estaria bé que l'Ajuntament i la banda de música li fessin un reconeixement plenament merescut per la gran dedicació i esforç que va tenir en l'ensenyament dels més joves i seguiment de la música a Algaida.

36.-A qui us agradaria que féssim aquestes preguntes el mes que ve:

A na Joana Martorell, de ca s'Apotecari.

37.-Per acabar ens heu de fer una glosa:

Mon pare me la cantava.

Un temps na Jerònia nostra
tenia por des bergants
i ara que en veu tants
com més va més si acosta.

Gràcies Jerònia i gràcies Llorenç, que també has pres part d'aquesta xerrada, per l'estona tan bona que hem passat amb vosaltres.

**Margalida Fornereta
Miquel Molleta**

Hem aprofitat l'entrevista amb na Jerònia Oliver Trobat perquè ens proporcionàs unes fotografies antigues de l'època en què ella era balladora. Potser ja les publicàrem en algun número anterior de la revista, però, així i tot, no ens sap gens de greu reproduir-les de bell nou, donat els anys transcorreguts i l'interès evident de les fotos. Us identificam els protagonistes de la primera, però no els de la segona, perquè jugueu una estona al *Sabeu qui és?* No dubtam que resoldreu l'enigma amb facilitat, les fesomies es reconeixen sense dificultat.

Grup de balladors i balladores de l'any 1946. Apareixen a la fotografia, a la fila inferior, començant per l'esquerra: Antònia Joan, Catalina Bondia, Antònia de Cas Secretari i Catalina Mussi. A la segona fila: Titi de Cas Secretari, Miquel Torres i Esperança de Cas Secretari. A la tercera fila: Margalida Manuela, Catalina de Can Caragol, Maria Ferrana, Maite des Quarter i Margalida Viconà. A la quarta fila: Inés Godona, Maria des Bar, Miquel Ponset, Margalida Rapinya, Margalida Basseta i Jerònia Perota.

Recordant en Miquel

es saig

Hi ha escrits que no hauríem d'haver de redactar mai. Com aquest. Un escrit motivat per una d'aquelles notícies que et fiblen com una punyalada a traïció. Quan vaig rebre la notícia de la mort d'en Miquel, la sensació d'incredulitat, d'estupor, d'injustícia va ser absoluta. Per què en Miquel? Tan de sobte.

Feia poc, tot just el dia que donava per acabades les vacances i estava a punt de tornar-se'n a la seva Menorca d'adopció, vam tenir una llarga xerrada i vaig veure un Miquel més animat que mai, ple d'il·lusió, decidit per fi a jubilar-se el curs pròxim, fent plans sobre com distribuir el temps de lleure: amb la família, amb els amics, llegint, escrivint, viatjant... Bon conversador, sempre amb un punt de fina ironia, passàrem una estona agradable i férem una bona rialla, ben lluny de malpensar-nos de la cruel jugada que el destí ens reservava.

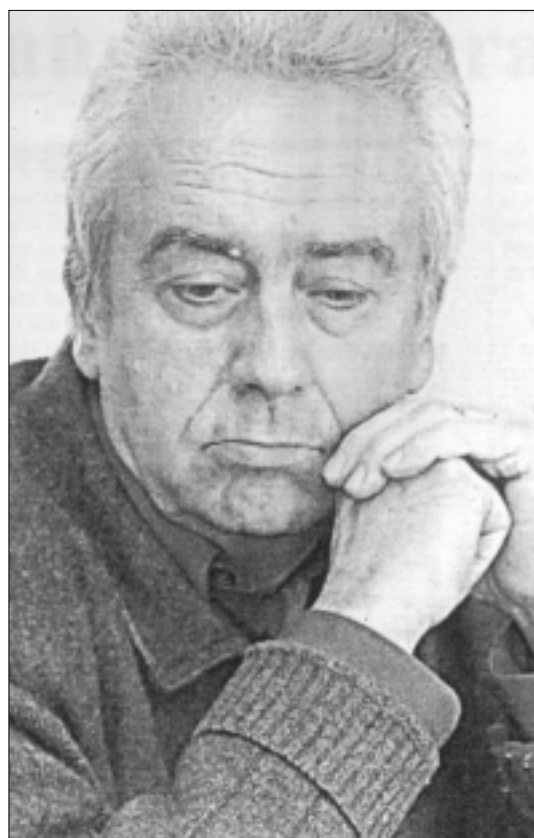
Amb en Miquel –en Miquel *Fosqueta* per als amics d'Algaida- vam passar moltes hores junts durant la infància i la joventut; després les circumstàncies familiars i professionals ens separaren i les trobades s'espaïaren. Ell s'establí a Menorca amb la família i la seva Escola Àngel Ruiz i Pablo d'Es Castell, de la qual era director.

Les inquietuds culturals i cíviques el menaren a participar en diverses activitats: s'implicà en la lluita antifranquista dins l'Assemblea Democràtica i va intervenir en la implantació a Menorca del Partit Comunista; fou un dels fundadors de l'Obra Cultural de Menorca i impulsor de l'edició de l'Enciclopèdia de Menorca; durant molts anys va publicar setmanalment un parell d'articles d'opinió al diari *Menorca*, on analitzava temes culturals, polítics, socials; era també membre actiu del Patronat de la Fundació Rubió i Tudurí; en diversos mitjans publicà mostres de la seva

activitat poètica que ha quedat dispersa i que pagaria la pena recollir i publicar, seria un bon homenatge i ens proporcionaria un record valuós a tots els que l'estimàrem.

Queda clar que en Miquel era una personalitat d'una validesa inestimable i un bon amic; però, a més, era una bona persona que no havíem de perdre tan aviat. En nom propi, però també en nom d'*es saig* i de tots els amics que ha deixat a Algaida, volem manifestar el nostre condol a n'Esperança, als seus fills i als familiars.

El recordarem i l'enyorarem.

Hem tengut l'oportunitat de llegir tota una sèrie d'articles que amics, companys, exalumnes, pares d'alumnes, han dedicat a en Miquel. N'hem triat un del seu amic Emili de Balanzó que reproduïm a la pàgina següent.

Pere Mulet

Miquel Vanrell, encara...

Arran de la publicació, dissabte passat, de la petita nota en record del nostre ja enyorat Miquel Vanrell, alguns amics i coneguts m'han demanat, si era possible, la publicació del poema sencer que en Miquel va escriure ja fa uns anys i del que em vaig permetre publicar-ne un fragment.

No crec que ell en tingués cap inconvenient, a pesar de la seva discreció i prudència – incrementada en els darrers anys-, en donar a conèixer la seva obra poètica. Recordo molt bé encara quan, deu fer ja una desena d'anys, després d'haver-lo convençut per publicar una selecció de la seva obra –ja teníem interessat, fins i tot, un bon editor a Barcelona-, va decidir tornar a pensar-hi de nou i ajornar aquella publicació.

Passat el temps i d'ençà de l'aparició en el món poètic de l'obra del seu fill Tomeu, de qui es va convertir en un propagandista incansable i orgullós admirador, va dir-me en una de les nostres tan freqüents trobades, que no creia que valgués la pena donar a llum el que ell havia escrit... Davant la meua pesada insistència, em va dir, carregat com sempre d'aquella franca bonhomia, d'aquella seva finíssima ironia: “a canvi, Emili, et recitaré, cada vegada que vulguis, el poema del Marquès de la Mamerra”. I complí, ja ho crec que va complir, i davant testimonis que s'ho passaven d'allò més bé sentint-lo recitar aquell vell poema “Un pi” de Pere d'Alcàntara Penya –un dels més populars poetes romàntics de la Mallorca del segle XIX-. Em sembla encara sentir el seu esplèndid i teatral recitat d'aquells versos:

- És que el pi és del Marquès de la Mamerra.
- Ah! Si el pi és del Marquès de la Mamerra...

Estic totalment d'acord amb el que diu en Damià Coll, en el seu breu i magnífic escrit – publicat diumenge a un altre diari-, i també en record d'en Miquel: “el millor homenatge que

et poden fer serà publicar una antologia de la teva obra poètica”. Ho veurem prest?

Aquest és el text complet del seu poema:
 Heu provat mai de signar una sentència,
 Dictar una llei,
 Fer un sermó de la Quaresma,
 Escriure cartes,
 Assenyalar el rumb
 a l'ordre dels Catúfols?
 Tot és inútil.
 Als erudits correctes,
 Als naufrags bords,
 Als somnàmbuls farcits de barbarismes,
 Als impúdics de boca atrotinada,
 Als xuetes enlairats,
 Als marxaires conseqüents,
 Als malaltissos,
 (i perdonau la udoladissa incivil):
 respectau el lloc,
 beneïu l'hora inconcreta
 de beure un gin.

El poema s'acabava, en una segona o primera versió –que no ho tinc avui prou clar- amb un afegitó que deia:

Amb tot i això
 I per evitar maledicències
 Heus ací les penitències:
 Resareu un parenostre
 i tres quatricomies,
 Pels abstemis,
 Els puntaires,
 Carreters i eixelebrats,
 Defenses contra avions
 Esquiterells
I errats de comptes.

Una bona oferta

L'estiu havia sorprès a tothom amb la seva aparició a principis de maig. Pere es negava a qualificar les temperatures de trenta i trenta i cinc graus centígrads com una primavera massa calorosa, com s'entestava a denominar-la l'home del temps. Era estiu i punt. Duia tres hores caminant sota el sol fent diversos encàrrecs per a l'empresa quan es va decidir a entrar als grans magatzems per aprofitar durant una estona l'aire condicionat. Les portes s'obriren al seu pas i va accedir dins els magatzems. Aquí la temperatura era una altra. Al principi sempre li atabalava la decoració d'aquestes superfícies consistent en una àmplia gamma de productes i cridaners anuncis retolats en vermell fort. Es va aturar un moment, a l'entrada, per intentar pair el cop visual. No hi havia molta gent, tot i que les rebaixes s'havien iniciat feia uns dies. Quatre turistes despistats remenaven un caixó amb roba i més enllà una velleta caminava distreta rere els seus dos néts. Va notar com la sang li pujava al cap. Amb tota seguretat devia de tenir la cara vermella. Li solia passar amb freqüència: els canvis de temperatura, nervis, emocions diverses li produïen aquesta reacció. Va començar a respirar profundament i a obrir i tancar les mans tal com el seu fisioterapeuta li havia dit per espessar l'efecte. Algunes de les persones que entraven la hi miraven sorpreses. Devia de fer una imatge curiosa allà palplantat enmig de l'entrada. Mentre pensava si baixar a veure els electrodomèstics o pujar a mirar la roba d'home, un guàrdia de seguretat se li va atracar. No el va veure fins que el va tenir ben davant. Era un home d'uns vint anys, alt i bastant musculós. El seu uniforme, camisa blanca amb la insígnia de l'em-

presa i pantalons negres, cordats amb un cinturó, que lluia unes manilles i una porra, s'ajustava perfectament al seu cos. Es va aturar davant d'ell i el va mirar un instant amb atenció, com calculant les probabilitats de perill que podia implicar, abans de dirigir-li la paraula:

Té cap problema, senyor?

No. Cap.

Faci el favor, llavors, de no obstaculitzar l'entrada als clients.

A Pere li va fer gràcia *obstaculitzar l'entrada als clients*, sobretot perquè en els darrers deu minuts només havien entrat tres o quatre persones. Anava a dir-ho al guàrdia però quan el va veure dret davant d'ell amb els braços en creu es va estimar més callar. Un altre guàrdia va arribar corrents cap on ells estaven. També era alt però, al contrari de l'altre, era calb. Es va situar al darrera seu i va demanar:

Hi ha cap problema, Miquel?

No. Aquest *senyor* m'ha dit que no hi ha cap problema, Biel. No és així?

Es va adonar que es referien a ell i va fer que sí amb el cap i va començar a caminar cap a la secció de perfums. En realitat no volia en comprar cap, però els dos guàrdies l'havien posat tan nerviós que es va sentir obligat a fer alguna cosa. Es va passejar entre els mostradors que anunciaven distintes colònies, perfums i altres productes de bellesa. Una cosa que sempre el meravellava era el fet que les dependents semblessin tan immunes a la forta olor que la combinació de tants de flaires produïa. Era un dels seus temes de discussió favorits quan anava de compres amb la seva al-

lota. Ell no podia sofrir l'olor però ella no semblava gens molesta. Devia ser qüestió de costum. Va agafar un pot de pintura d'ungles. Verd metàl·lic. En realitat, ell no volia estar en aquesta secció. Va aixecar la vista per veure si els dos guàrdies encara estaven a l'entrada. La seva mirada es va trobar amb un d'ells. L'estaven vigilant. Va deixar el pot a la seva lleixa i es va girar bruscament cap a la prestatgeria al darrera seu. Era una prestatgeria dedicada a compreses i tampons. Si ara s'anava de la secció precipitadament faria una acció sospitosa, així que més li valia estar-se una estoneta a la secció i després anar-se'n a una altra, la de roba d'home per exemple. Va agafar un paquet de compreses i va començar a llegir les indicacions. *Nou de cada deu recomanen*, qui devia de ser aquest que no recomanava les compreses, quin perill devien de tenir? Va notar que l'observaven, però aquesta vegada de davant. Va aixecar la vista. Era una dependenta del magatzem. Era una noia jove, de cabells rossos i ulls blaus, que dibuixava amb els seus llavis i les seves dents blanques un somriure vermell i incitador.

Bon dia. Està interessat en... eh... compreses?

Bé. La meva al·lota em va... bé, ja sap... Té un dia d'aquests i se li han acabat... i jo... ella...

Comprenc. I de quina classe li ha dit que les volia?

Oh, la veritat és que ara mateix no ho record.

Va deixar el paquet de compreses i es va dirigir sense llevar la mirada del terra cap a les escales mecàniques. Quin paperot! Segurament la dependenta es pensarà que era un pervertit o, pitjor, un collonàpies! Els guàrdies l'havien posat nerviós. Estava penedit d'haver entrat, però tampoc podia anar-se'n ara

perquè semblaria massa sospitós. Pujaria a la secció de roba d'home i es compraria alguna cosa d'oferta. Un banyador, una samarreta... baratet per poder sortir sense que es pensin que havia entrat a robar. I si guardaven fitxes de quan es va obrir la tenda? Va notar com li pujava un calfred que li va deixar la pell de gallina. I si, en aquests moments, consultaven la base de dades i s'adonaven de qui era? No, era impossible, es va convèncer. No podien guardar fitxes de feia més de deu anys. A més, ell tenia dotze anys quan el varen agafar amb aquells dos cassets de Mecano a les butxaques del pantaló. Quina vergonya que va passar quan el guàrdia el va cridar i el va fer entrar dins una habitació que només tenia tres cadires i una taula. La por que va sentir quan el guàrdia li va ordenar que buidés les butxaques i deixés el contingut sobre la taula. L'havien enxampat i els dos cassets el delataven. Mai va comprendre perquè havia intentat robar música de Mecano quan per a ell eren un bunyol de grup. Després d'haver-li buidat les butxaques el guàrdia va agafar els dos cassets i li va dir que l'esperés assegut que ell tornaria en un moment. El guàrdia va sortir i ell es va asseure a una de les cadires. Era una habitació molt freda i la llum de la bombeta il·luminava les nues parets, d'un color groc esmorteït. Varen passar deu o quinze minuts i el guàrdia va tornar. Li va demanar el seu nom i llinatges, els va apuntar a un paper. Després li va dir que si el tornava a veure dins els magatzems i l'afinava robant una altra vegada parlaria amb els seus pares i la policia. I no havia tornat als magatzems fins avui, atret per l'aire condicionat. Ara no li semblava gran cosa l'aire i... Va notar un cop fort al seu pit, va recular per la força de l'impacte a la vegada que va sentir un crit i el xoc d'un cos contra el terra. Immediatament es va adonar del que havia pas-

sat. Capficat com anava en els seus pensaments, a més que no mirava per on encaminava les seves passes, havia xocat contra la velleta que havia vist caminant amb els seus néts. Ella tampoc el devia haver vist. Un dels néts, un infant de sis anys estava plorant a crits espantat per la caiguda. Es va acostar a ells.

S'ha fet mal? Doni'm la mà que l'ajudaré.

Gràcies, jove. Ha estat culpa meva. Estava caminant distreta mirant els productes.

No es preocupi.

Què ha passat aquí?

Qui feia la pregunta era el guàrdia calb. El va mirar amb desaprovació mentre que ell li explicava el que havia passat i que estava ajudant-la a aixecar-se.

I l'infant?

Deu plorar per l'ensurt, segurament.

Hauríem d'anar més en compte, senyor. Jo ho he vist tot i la veritat és que vostè ha tingut tota la culpa.

S'havia afegit una altra persona. Es tractava d'un home d'uns cinquanta anys amb mirada de perdonavides i amb la cara decorada amb un enorme bigoti negre. Pere va notar com la sang li pujava a la cara.

Veü, senyora, la seva manca de resposta indica que és el culpable.

No ha estat així...

És més, m'atreveria recomanar-li, senyora, que mirés si encara duu el seu portamonedes.

La dona, sorpresa, va mirar dins la seva bossa de mà.

El tinc.

Ah, encara no ha tingut temps d'actuar.

Pere va començar a notar com la mirada

del guàrdia de cada vegada es feia més inquisitorial. Calia sortir d'allà aviat. Va mussitar unes paraules de disculpa i amb quatre gambades es va plantar a les escales mecàniques. No es va atrevir a girar-se perquè notava les mirades del guàrdia i l'home que l'havia acusat de ser un lladre.

Es va intentar asserenar. L'escala el va dur al primer pis. Discos i pel·lícules de dvd. Per continuar pujant, havia de voltar cap a l'altra banda. Quan va passar per davant d'un estand de música country va veure una càmera a un dels cantons del sostre. Li va semblar que la càmera seguia els seus moviments. Va accelerar el seu pas. Segon pis. Roba infantil. A ell sempre li havia agradat la roba infantil. Li semblava que els dissenyadors de roba infantil deixaven volar la seva imaginació molt més i permetien als infants dur més colors que als majors, condemnats als colors foscos. A la fi, el tercer pis. Va localitzar amb la mirada les lleixes on estaven els banyadors. En el camí es va trobar de front amb un guàrdia. Era una dona. Li va somriure i ell hi va correspondre, alleugerit. Va començar a mirar banyadors, però de tant en tant no podia evitar girar-se i buscar amb la mirada la guàrdia per veure si el vigilava. Es va començar a marejar de veure tants de banyadors. Tants de colors i formes l'atabalaven. Finalment va decidir que no es compraria cap banyador. Compraria un banyador per al seu nebot. Un de color blau que imitava als banyadors d'un temps amb les cames tallades a l'alçada dels genolls. Es va dirigir cap al taulell de la caixa, sense deixar de mirar què feia la guàrdia. Les seves mirades s'havien creuat unes quantes vegades i ella no li havia deixat de somriure. Va pagar amb la targeta ja que no duia diners en metàl·lic. La dependenta va ficar el banyador dins una bossa petita i la hi va lliurar. Ara ja podia sortir

dels magatzems ja que duia una compra. No hi havia anat a pispar, havia fet la seva compra i ara se'n tornava a casa. Va mostrar ostentament la bossa quan va passar davant de la guàrdia, camí de les escales mecàniques. Quan va arribar al primer pis va sospirar: estava a punt d'aconseguir-ho. Va voltar tranquil·lament pel pis entretenint-se a mirar els dvd exposats. Va veure que els que contien pel·lícules clàssiques com *La cosa del pantà*, *Casablanca* i *El petit Lord* estaven d'oferta. Demanaven realment molt poc per les pel·lícules i es va sentir temptat de comprar-ne una encara que no tenia un aparell reproductor de dvd. Va deixar la bossa en terra i va començar a mirar entre les pel·lícules a veure si en trobava una. Després de remenar, la va trobar: *El gabinet del doctor Galigari*. Es va dirigir al mostrador per pagar-la quan va notar que no duia la bossa. Va tornar i la va agafar. Al taulell un noi amb cara de simpàtic el va atendre.

El gabinet del doctor Galigari. Una bona pel·lícula. Sí, senyor!

L'has vista?

La veritat és que no- després amb veu més baixa- és la política de l'empresa: hem d'ensabonar el client amb les seves eleccions.

No t'agrada el cinema?

I tant! No m'he perdut cap pel·lícula dels germans Cohen!

Quina és la que t'agrada més? Li va demanar mentre li lliurava la tarja de crèdit i el carnet d'identitat. El dependent va fer una ràpida mirada al carnet. Va passar la targeta, va teclejar l'import i li va tornar els dos bocins de plàstic. I amb veu baixa :

Torna a ser política de l'empresa. Signi.

Ah!

Pere es va sentir una mica confús. Va signar i va ficar la bossa petita amb el dvd dins la bossa del banyador. En haver-ho fet va notar que era observat. Va fer un moviment bruscat i va veure com el guàrdia calb li girava l'esquena. Estava segur que l'havia observat. Va agafar l'escala mecànica i mentre davallava va veure com el guàrdia calb agafava el seu *walkie talkie* i parlava. Va arribar a la planta baixa. Entre les escales mecàniques i les portes de sortida hi havia una distància d'uns trenta metres.

Només hi havia clients i dependents. Als altaveus sonava una música inclassificable però de ritme tranquil i monòton. Va començar a caminar cap a la sortida. Per un moment li va semblar que només es sentien les seves passes i el batec del seu cor. La seva mà, banyada en suor, patinava contra l'ansa de plàstic de la bossa. Notava com la calor omplia el seu cos malgrat l'aire condicionat del local. Vint metres. Ja quedava poc. Es va girar: no hi havia cap guàrdia. Tot plegat era ridícul ja que no havia fet res dolent, malgrat això, sentia una necessitat irrefrenable de sortir corrents cap a les portes. No podia, perquè llavors els guàrdies es pensarien que era culpable. Cinc metres. Les portes mig obertes deixaven entrar l'aire calent que dominava l'ambient del carrer a la ciutat. Dos metres. Les portes s'obriren. Ja estava a punt de sortir i de continuar amb la seva feina. La veritat és que havia estat un autèntic malson i si per ell hagués estat, no hauria tornat mai als magatzems. Ja estava fora quan va notar una mà forta que li estrenyia el braç dret, mentre una veu aspra li ordenava:

- Farà el favor d'acompanyar-nos.

Star Wars, realitat o fantasia?

Abans que passin un poc de moda les pel·lícules de *Star Wars*, volia fer-ne un escrit perquè veiéssiu fins a on és creïble tot aquest món imaginat per George Lucas i el que ens duen avançat tecnològicament les naus i aparells que surten en els films.

Per començar, podríem plantejar una pregunta: Al final de l'*Episodi 2, l'Atac dels Clons*, el Comte Dooku aconsegueix escapar amb una nau; recordau com pot propulsar-se aquesta nau? La resposta és mitjançant unes veles (com les d'un vaixell) que estiren la nau. Sembla una cosa força estranya, no? Treta de la ciència ficció. Doncs, l'any 2003, la *Planetary Society* i els seus socis russos varen anunciar una nova missió titulada *Cosmos 1* que fins enguany no s'ha duit a terme. Es tracta d'una nau propulsada per 15 veles solars de 15 metres de llarg cada una (semblants a les de la pel·lícula), les quals substitueixen els motors propulsors típics, és a dir, que no utilitzen combustibles; sinó que només es mou gràcies als "vents solars" que llança la nostra estrella (aquests vents són com una espècie de radiació). El problema sobre aquesta nau va aparèixer durant el seu llançament quan el coet rus que la transportava cap a l'espai, va fallar 83 segons després d'enlairar-se i es va estavellar. Aquest és un exemple que la nostra tecnologia, encara que no és perfecta, però es va acostant cada vegada més a la que se'ns mostra a les pel·lícules de George Lucas.

Si analitzam ara el tema principal de *Star Wars*, és a dir La Força, veim que és una misteriosa energia que flueix a través de tota la matèria, que els cavallers Jedi poden controlar, i mitjançant la qual es comuniquen telepàticament, confonen la ment dels seus opo-

nents, mouen objectes sense tocar-los... Aquesta facultat, encara que pugui semblar-nos molt útil, és impossible en el món real, ja que hi ha només quatre forces a l'Univers: la nuclear forta, la nuclear dèbil, l'electromagnètica i la gravitatòria. Perquè Luke Skywalker pogués "atreure" una simple roda de cotxe en el nostre món, hauria de necessitar transformar el seu cos en un potent imant.

Si analitzam ara les armes dels Jedis, les espases làser, podem dir que a la Terra el que se'ls assembla més són les llanternes, les quals de poc ens poden servir per lluitar. Dissenyar una espasa amb un raig de llum a l'estil *Star Wars* és físicament impossible, ja que tot làser, necessita una zona amb la qual xocar per aturar-se (o rebotar), i per això, per mantenir un raig de llum suspesa fins a un metre de l'empanyadura presenta molts problemes. Hauríem de fer que el raig llançat tornàs cap a l'empanyadura de l'espasa, i per aconseguir-ho necessitaríem generar un camp magnètic tan intens com el d'una estrella de neutrons, cosa que no només no és al nostre abast, sinó que posaria en seriós perill a la resta del planeta.

També cal citar que a cap de les pel·lícules, no hi ha vehicles que hagin foradat les rodes, tant motocicletes com cotxes, sinó que van volant suspesos en l'aire, de la mateixa manera que el projecte de tren bala japonès que utilitza electroimants, encara que l'electromagnetisme no és el sistema proposat per Lucas, ja que la superfície dels planetes no estan plenes de planxes imantades. Sobre els vehicles, es pot proposar un problema gros, i són les velocitats que agafen per viatjar entre els planetes, però d'aquest tema en xerrarem el mes que ve.

Si ara ens fixam en les videoconferències i comunicacions a distància de les persones de *Star Wars*, observam que ho fan mitjançant hologrames tridimensionals. Una tecnologia que se'ns planteja llunyana, ja que per projectar una imatge, ja sigui plana o amb volum, es necessita d'una superfície. L'aire no és una bona pantalla on projectar fotons, ja que aquests es dispersarien abans de simular la imatge projectada, és a dir, que si ens visiten el Mestre Yoda i els altres Jedis, s'hauran de conformar amb el telèfon mòbil.

Una altra curiositat, és que durant els films, el pare i el fill Skywalker varen perdre alguna mà o algun peu, però ambdós recuperaren la mobilitat dels seus membres amputats mitjançant implants biònics, una tecnologia de la qual disposam actualment, encara que no en el grau que ens planteja Lucas, ja que la pròtesis més moderna només arriba a controlar la pressió dels dits damunt d'un objecte, no a moure lliurement el braç, com un de veres.

Respecte a l'Estrella de la Mort, una estació espacial tan gran com la Lluna, amb la capacitat energètica per crear un làser que pot destruir un planeta; és l'arma definitiva que construeix l'Imperi Galàctic ("els dolents"), la qual, curiosament, és increïblement similar a la lluna *Mimas* de Saturn. Aquesta està a segle de la nostra "estacioneta" espacial.

L'exèrcit tan nombrós que se'ns planteja a l'*Episodi 2* està format per clons, cosa que no seria gens estranya de veure en un futur pròxim. És una tecnologia disponible, però de moment no s'han superat les barreres ètiques que impedeixen clonar éssers humans.

Però de tot aquest univers fictici, els més famosos sempre han estat els robots, per això moltes institucions tecnològiques han inten-

tat elaborar-ne alguns que puguin desenvolupar algunes de les funcions del C-3PO i R2D2. Aquest darrer té un "germà" del MediaLab de la Universitat de Pisa, amb un aspecte similar i la funció d'acompanyar una persona, però ni aquest ni cap dels altres robots que s'han creat inspirats en ells poden fer un quart del que eren capaços de fer a les pel·lícules.

Finalment, cal afegir que tots els escenaris on es duen a terme les aventures de *Star Wars*, no tenen per què ser impossibles; és a dir, races d'extraterrestres, vivint a planetes amb dos sols, són possibles en el cas que aquests orbitin estrelles binàries, o el planeta gelat Hoth de l'*Imperi Contraataca*, pot comparar-se amb Tritó, una lluna gelada del planeta Neptú, o el món cobert de lava de l'*Episodi 3*, s'assembla a la lluna Io de Júpiter protagonista del *Saig* passat. No tenim constància que hi hagi vida més enllà del Planeta Terra, però hi ha moltes probabilitats de que s'hagi format en algun punt recòndit de l'Univers, en una galàxia molt, molt llunyana...

A l'esquerra, veim una fotografia del "germà" de R2D2. A dalt a la dreta, l'Estrella de la Mort manté una gran semblança amb Mimas, una lluna de Saturn, i a baix en Darth Vader, un home meitat meitat màquina gràcies als seus implants biònics, aguantant una espasa làser, molt improbable físicament en el nostre món.

Baula 17

Què tal, estimats amics?? Estau animats i amb ganes de conèixer una nova víctima de la nostra col·lecció?! Confiam que tengueu el cap ben “despejat”(deixondit) i ple d’idees; seguïu l’exemple d’una de les nostres víctimes passades, na Nena, la Fustereta, que en un dels seus pocs dies d’inspiració se li va ocórrer la possibilitat de poder fer preguntes a la carta, és a dir, ens proposà que qualsevol persona pogués plantejar una pregunta a la víctima corresponent en el cas que li interessàs, i per què no?! Hem decidit fer-la contenta i evidentment no li negarem la seva petició; per tant, ja ho sabeu, si voleu saber alguna cosa en particular de l’entrevistat de cada mes, no ho dubteu ni un moment i posau-vos en contacte amb nosaltres immediatament, per poc que poguem intentarem satisfer al màxim la vostra curiositat!! Moltes gràcies per endavant per la vostra col·laboració!! Au idò pus palla i anem al que ens interessa a tots, coneguem un nou personatge, na Magdalena!!

Nom i malnom (si en tens i vols que t’hi coneixin).

Nom: Magdalena, malnom: “Becària” NO, perquè no m’agrada, som “de Son Miquel Joan”.

Edat i signe de l’horòscop.

Per la fira faig els 20 i som Balança.

Conta’ns una miqueta què fas: feina, estudis?

Fins a l’any passat anava a Lluçmajor, vaig acabar allà i ara enguany començ a Palma amb la prova d’accés a la Universitat per així el proper any fer Educació Infantil. Durant l’estiu he fet feina a S’Acadèmia, però a l’hivern no en

faig, bé l’any passat vaig fer-ne al Pub de Lloret els caps de setmana, però ara enguany ja només n’he feta en l’estiu.

Darrer llibre que has llegit?

Estic llegint *El codi Da Vinci* en català.

Recomana’n un que t’hagi agradat.

N’hi ha un parell, però un que em va agradar bastant va ser *Sara i Jeremies*, que és d’en Sebastià Alzamora que és un escriptor de Lluçmajor, o *Tirant lo Blanc*, també em va agradar molt.

Darrer CD que has comprat?

No en compr, són pirates, crec que fa anys que no n’he comprat... Dels darrers que vaig comprar original deu ser algun de na Shakira, però ja fa molta estona.

Recomana’n un.

El nou de na Shakira per exemple, alguna cançó d’en Manolo García,...

Darrera pel·lícula que has vist?

La isla, és un poc paranoia, però a mi em va agradar!

Quina t’ha agradat més?

N’hi ha dues que em varen agradar molt, que no em cans mai de mirar-les, que són *40 días y 40 noches* i *La vida es bella*, aquesta l’he vista tres mil vegades! (I no plores??) Sí que plor, no som ploradora de pel·lícules, però aquesta em va fer molta pena.

Programa de televisió preferit?

No tenc programes preferits, però per exemple el d’en Buenafuente, encara que m’agrada més en català, o *Crónicas Marcianas*, a vegades... jo mir la tele, però programa preferit no en tenc, faig zàpping i el que m’agrada... queda!

Quina era la sèrie de dibuixos animats que

t'agradava més?

Na *Heidi*, o també aquella que anaven per dins el cos... *El cuerpo humano*, crec que es deia, m'encantava!

Quin tema actual et preocupa més?

El tema de Tsunamis, Katrina, el que són els canvis climàtics... són bastant preocupants.

Quin moment històric t'hauria agradat viure? Per què?

Moments històrics un parell. Però el que més m'hauria agradat és en aquella època en què les dones duïen uns vestits molt estufats, m'encanten, només és pels vestits, per res més! O els hippies també, que anaven sempre a la seva... (Aquests vestits tenen èxit entre les nostres víctimes femenines, des de *es saig* volem fer una crida perquè es tornin a usar, moltes jovenetes passarien un guster!!)

Persona o personatges que admiris? Per què?

Uffff... m'heu "pillat" ara aquí... El rector, però don Toni, el d'ara no el conec, però don Toni em va agradar molt, era molt bon home, m'agradava!! (Esperem que un dia o l'altre don Toni tenguí l'oportunitat de llegir les baules, ja que no és la primera vegada que l'han triat com a persona admirada, estaria ben content! Una aferrada ben forta per a ell des d'aquí!!)

Acaba la frase:

Si els ous fossin vermells...

...faria mulletes tot lo dia!! Bé, un moment, això es pot mal interpretar... mullaria pa tot lo dia, no em mal interpreteu!! És que precisament no m'agrada el blanc de l'ou, només m'agrada el vermell.

Comença la frase:

...correria de cap a cap d'any!

Si tengués una tortuga devora... correria de cap a cap d'any!!

És que els tenc fòbia, a les tortugues, tothom se'n riu però va ben de veres! Fins i tot un pic em varen fer una broma i el qui me l'havia feta es va espantar i tot perquè no podia ni respirar! Sí, sí, és molt exagerat, ni tan sols *Les tortugues ninja*, els dibuixos animats, no els podia mirar!!

Un animal.

No m'agraden els animals, si n'hagués de dir algun diria els peixos o els cavalls, però no som gens animalera!! Som antianimals, no els hi faria mal, però tampoc no els agafaré!

Una mania.

Fins fa dos mesos era mossegar-me les ungles, perquè durant deu anys me les he mossegat, però ara les duc llargues. Segurament en tenc d'altres, en tenc, perquè tothom en té, però ara mateix no se m'ocorr res més. (A veure fins quan dures?! Fes-nos-ho saber si hi tornes!!). Bé, l'altre dia encara va rebre la del dit gros...

Un defecte.

Som molt xerradora, no sé estar dos minuts asseguda,... tal vegada no són defectes defectes, però que sí, a vegades això de xerrar massa ho és per jo.

Una virtut.

Som amiga dels meus amics, bé m'hi consider... D'amics n'hi ha pocs, de companys molts, però amics no tants i per això consider que s'han de guardar bé!

No podries estar un dia sense...

... Menjar xocolata!! Som addicta, n'he de menjar cada dia! És exagerat, tenc el "mono" si no n'he menjat!

Fes un pla per a dissabte horabaixa.

O esplai o S'Acadèmia, aquest és el meu pla de veres, si no tengués esplai... m'agradaria anar a fer voltes per llocs de Mallorca on no he anat mai, agafar cotxe i partir!

Una il·lusió.

Bufffff, moltíssimes... tenir un New Beetle Cabrio negre!! M'encanta aquest cotxe, m'agrada molt! (Au amics, familiars,... ja ho sabeu, si la voleu fer feliç...)

Una queixa.

El trànsit d'Algaida!! Jo som la primera que agaf el cotxe per anar fins a plaça, som molt pesosa per caminar, que vaja, moltes vegades surt amb el cotxe i he d'acabar aparcant devora el casal de joves, és igual d'enfora, però és que el Campet és molt llarg... Crec que s'hauria de fer alguna cosa... ja sé que està en marxa això de les direccions prohibides, però que s'hauria de fer JA!! És un merder!!

Tria una de:

rossos o morenos

Morenos, no m'agraden els rossos, ni les roses!! M'estim més morenes i morenos.

dolç o salat

Dolç (xocolata, eh?!) M'agrada tot, però si he de triar... dolç!

lletres o ciències

Lletres. (No ho ha dubtat ni un moment!)

dutxa o bany

Dutxa, qualche bany m'agrada, però realment dutxa!

diari o ràdio

Diari

esport o bar

He, he, bar; esport no, som peresosa. (Sí, sí, diu que no sap estar aturada, que és molt activa, però tot lo dia agafa cotxe i no fa gens d'esport!!) A l'hora de fer esport som molt peresosa. Som activa, si he d'estar asseguda una bona estona, ja em fonc i no puc més, però anar a córrer o caminar... Em fa pesa!

Barça o Madrid

Uuuu... Mallorqueta!! Si hagués de triar... ni Barça ni Madrid, és cert!

Blanc o negre

Blanc.

circumval·lació o trànsit per dins el poble

Circumval·lació.

Tele o ordinador

Tele, som un poc antiordinador.

cotxe o a peu

He, he, cotxe!!

Travessaries el carrer:

per topar-te amb...

... gent xerradora, simpàtica, que et faci cas... Perquè això de passar pel carrer i que es girin cap a una altra banda, perquè no et vulguin saludar... no, jo trob que dir "adéu" o "bon dia" no costa res!

per no topar-te amb...

... gent egoista, poc simpàtica,... (Venga, no te banyes una mica...) ... per no topar-me amb cap polític, perquè no m'agrada la política... que vaja, m'hi top molts de dies...

Si fossis:

Un home...

... Uuuu, faria moltes coses... bé, miraria un poc més per les dones, perquè realment hi mireren poc! Més d'un es mereixeria una bona lliçó, però bé...

el batle d'Algaida...

... miraria el primer de tot pels joves (Vaja tothom es queixa del mateix, però diga'ns una cosa més concreta, especifica, aprofita!)... Faria més activitats... No ho sé, per exemple en el tema de les festes d'Algaida, tothom vol moltes co-

ses, però després hi ha molts pocs nins que hi participin. Jo faria una crida a la gent, perquè tothom vol, però ningú fa!!

la persona més famosa del món...

...m'aprofitaria de la fama! (Però de quina manera?!) Uuuu... aprofitaria tele i ràdios i diaris per fer exclusives i guanyar molts doblers! Això és el que fan els famosos, no?? (I després què? Comprar més periodistes, fer més exclusives i més doblers?! Entraries dins un cercle viciós!!) Nooo... tampoc basta amb els doblers, realment els famosos fan un poc d'oi segons quan! No, ja ho sé, després aprofitaria i em compraria el New Beetle Cabrio!!!!

Un racó d'Algaida que t'agradi.

Son Miquel Joan! M'agraden les vistes que té, el Puig,... a part que és ca nostra!

Un racó que no t'agradi.

El cementeri.

Una raó per:

viure a Algaida...

A part que hi he viscut sempre i no me'n vull anar... perquè hi tenc els amics, tothom coneix tothom, no és un poble molt gros... (De moment!)

no viure a Algaida...

Que la gent d'una palla fa un paller!! Sempre xerren massa i no haurien de xerrar tant! I també que cada vegada ve més gent de fora...

La gent d'Algaida és...

Simpàtica, xerradora, un poquet "alcohòlica" també... tot s'ha de dir!!

Fins quan fas comptes viure a ca teva?

Fins que em treguin... a mi m'agrada molt estar tota sola, però per ara no... Estic molt bé a ca meva, home, econòmicament tampoc no m'ho podria permetre.

Ordena (de més a menys important): doblers, salut, feina, amor, poder.

Salut, feina, amor, poder i doblers. (És curiós perquè la majoria d'al·lotes que hem entrevistat solen donar preferència a l'amor, bé, algú ha de ser la revolucionària no ho trobau?!)

Què et preocupa més (de més a menys): atur, inseguretats ciutadana, sida, droga, accidents de circulació ?

Atur, accidents de circulació, inseguretats ciutadana, sida i droga.

Ens sabries dir quines són les dues ordres religioses dels frares que habiten Sant Honorat i Cura?

Farem història des cas

No en tenc ni idea!! (No diguis Buda...) Nooo... (Va!, és fàcil, segur que els has sentit anomenar molts cops!) ...els franciscans?? (Molt bé, són uns; i sabries dir-nos d'on són?) De Sant Honorat?? (No... Justament són de Cura!) I els altres no els sé!! (Anima't, és fàcil, pensa una mica, segur que els coneixes!) No ho sé, vull sopes! (No, et donarem una pista, hi ha una escola de Palma que s'ho diu) Mmmm... No ho sé, sé cert que és un doi però ara no em surt... Segur que sí que ho he sentit a dir, però no... jo què sé!! (Bé no sé si hauràs passat la prova... has endevinat un 25% de la pregunta...) Com que no?! Vengaaa! (Bé els altres eren del Sagrat Cor!!) Ostres!!! Sí que ho havia sentit, fins i tot a Lluçmajor hi ha una escola que s'ho diu!!

Què més t'hauria agradat que t'haguéssim demanat?

Jo trob que així ja està bé!

De qui t'agradaria saber aquestes coses per entrevistar-lo el següent mes?

Vull que sigui en Llorenç Falconer, de la tenda de mobles d'Algaida! L'he triat perquè l'altre dia em va dir: "No em triassis a mi!!", ah no? Idò ara veuràs tu... però, tampoc per res en concret! Això sí, estaria bé que li demanàssiu per què va agafar el Pub de S'Acadèmia!

Vols afegir qualche cosa?

No... (Ei que també acceptam crítiques, però jo no sé si és que la gent ens té por o què?! Animau-vos!)

Què us ha paregut? Us hem de confessar que na Magdalena és una persona molt ocupada i ens ha fet esperar una estoneta, (i amb sa panxa buida!), però ja ho diuen que "les coses bones es fan esperar"; ara això sí, us recordam que no tenim cap inconvenient que ens rebeu amb un bon berenar. (Ja ho saps Llorenç, la nostra crueltat és molt possible que disminueixi amb la panxa plena!!)

Bromes a part, gràcies una vegada més a tots per seguir i fer possible les Baules, ens acomiadam impacients de retrobar-nos ben aviat!

I recordau: anau per l'ombra!!

**M. Magdalena Molleta
Guillem Fiolet**

D'antic, a Algaida hi hagué molt grossa monotonia; la gent en es camp vivia cuidant el seu sementer. Sa idea que dugué: a missa primera anar i el diumenge a combregar; aquesta obra va fer.

Després de passar molts anys, nova gent los va sortir, pel jovent divertir amb uns sistemes estranys. Empleaven els bells cants, amb cançons improvisades; eren molt ben escoltades pels joves i les gents grans.

Mestre Llorenç Capellà, que vengué de Lluçmajor, va ésser el gran promotor que el nou sistema implantà. Aquest se féu popular a dins sa nostra Mallorca. Va ser com la fina rosa que el seu aroma escampà.

Se va sebre enfrontar amb sos que més despuntaven; a moltes festes anaven que molt de gust varen dar. Se va fer ell popular amb sa cançó improvisada; en es públic agradava que lo anava a escoltar.

En comèdia sortigué un tal Tomeu Monserrat; dins un ordre destacat unes quantes obres fe' treballant de sabater. Se demostrà intel·ligent i amb Ses Coves de Galdent un gran èxit ell tengué.

Entre comèdia i cançó sa gent conquistarien i grupos se formarien que foren admiració. Però fallava un factor: de local no en disponien, però se decidrien a teatre aixecar-lo.

Ajudat per personal que volgué contribuir, impuls volgueren dar-li invertint seu capital. Feren obra magistral que els algaidins divertien; a comèdies assistien i a glosat fenomenal.

Després vuitanta anys passà, vella tornà l'estructura; se va prendre la mesura de voler-lo derribar i en es solar aixecar una nova residència, obra plena d'excel·lència, pels vellets poder ajudar.

Se gastaren molts milions... En ses seves investides, fallaren ses seves mides, com jocs de picatalons, i deixaren uns salons polits, sense cap defecte, només se tenen respecte per fer-hi reunions.

A on és sa residència que la varen senyalar per sa gent major ajudar per no sofrir inclemència? Es poble té paciència, respectant s'autoritat, però moment ha arribat que perdrà lo seu silenci.

Climent Garau i Salvà

Respecte a un escrit a **es saig** del mes de juny d'una tal senyora Torres, li vull dir que estic completament d'acord amb ella; però també li vull dir que no és el primer extern que es queixa. Els piners d'arrel som massa bons al·lots, sofrim i callam i no deim quasi mai res a ningú, però hi ha coses que vessen.

Pel que respecta a la circulació, sempre havia estat una bassa d'oli, però d'ençà que s'ha produït aquest boom de gent de fora poble, la tranquil·litat s'ha acabat. L'altre dia de pagès, qualcú posà dues rodes d'un cotxe damunt plaça i, quan li varen dir, amb bones paraules, que el llevàs, va respondre que ell feia lo que li passava pels c...; era un extern que té una casa llogada. Un altre dia, un que té una furgoneta grossa va entrar al cafè estanc a comprar tabac i havia deixat el vehicle ben al mig del carrer amb el motor engegat: dues faltes a la vegada; aquest bon senyor casi mai aparca al lloc adequat. Molts de dies l'autocar de línia té mal voltar a causa d'un vehicle aparcat prop del cantó. També, al pas de vianants que hi ha davant son Gorreu moltes vegades hi ha un cotxe; i llavors, ens critiquen a nosaltres perquè feim el que volem.

Davant el forn, quantes vegades s'atura un cotxe i l'amo entra a comprar el pa. Tots sabem que no hi ha cap carrer preferent i al carrer Major molts passen a tota pastilla i no són els de Pina que viuen per allà dalt. Però també vull dir que els piners no som cap model de perfecció ni molt manco: pertot couen faves.

Quant als cans, si poguéssim fer un cens, n'hi ha més d'externs que del poble. Aquest hivern una senyora que no sé d'on surt, si no li haguessin pegat un crit hauria deixat "l'ensaïmada" damunt la plaça; i un altre, que té un canot molt gros, el cotxe s'ha de returar per ell, no ell pel cotxe.

També li diré que a mi personalment em molesten molt, i són de gent del poble, però per no discutir call i faig de pardal.

No firmaré aquest escrit, perquè és la veu popular, però si vol saber la meva adreça el director l'informarà.

Atentament,

es saig

Una passejada, dues estampes...

Miquel Serra

NÚMERO 298 | 39

A l'hora del ponent, utilitzant com a ploma estilogràfica un fasser molt estirat, el sol diposita la seva cal·ligrafia sobre una paret de les cases de Son Maig, i hi afegeix un element decoratiu que no havien previst els picapedrers constructors. Sí, el sol és un gran mestre creador de formes. I també un atidor d'expressions, de sentiments. «Quan el sol hi toca, s'encenen els murs d'un daurat jove, igual que si la llum s'hagués materialitzat en un ample somriure». Són paraules de Baltasar Porcel adreçades a l'Alguer, la ciutat catalana de Sardenya, que ara, en llegir-les, m'han recordat aquella posta a Son Maig.

De fa un temps, el periodista del diari *Última hora*, Miquel Vidal, fa un seguiment dels futbolistes que durant la seva vida esportiva han lluitat els colors d'algun equip de les Illes Balears. Dia 4 de setembre, casualment després de la seva mort, va ser el meu germà Bartomeu qui va omplir part de les seves pàgines.

Vaig sentir una enorme emoció quan vaig llegir tot el que sobre ell contava, realment vaig recordar molt la meua infància. Em sembla oportú publicar-ho a *es saig*, ja que els que som més majors sabem de la seva brillant etapa esportiva, però els més joves tal vegada ho ignoren. Sobretot, voldria recalcar els tres anys que va defensar els colors del Reial Mallorca i que, des de llavors, quan jo només tenia set anys va ser l'equip de les nostres vides.

Voldria anomenar també una qualificació que li va fer un diari en el seu millor moment, que va ser: 'El mallorquí de las botas de oro'.

Són uns records entranyables de la meua infantesa que guard amb tendresa dins el meu cor.

Margalida Tomàs Castelló

Domingo, 4 de septiembre de 2005
Última Hora

Por
MIGUEL VIDAL

Capítulo 37

TOMÁS

Bartolomé Tomàs Castelló nació el 8 de abril de 1932 en Algaida. Se inició en las categorías inferiores del Algaida y a los diecisiete años fichó por el Atlético Baleares, con el que ascendería a Segunda División como integrante de un once blanquiazul -histórico-: Calpe, Soler, Germán, Duel; Simonet, Pueyo; Alorda, Brondo, Alvarez, Miguelín y Tomás. Después fichó por el Manacor y en la temporada 1954-55 fichó por el Mallorca. Su debut en el Lluís Sitjar fue contra el Atlético Baleares, ganó el Mallorca 3-2 y Tomás fue el autor de los tres goles del once mallorquinista, que formó así: Salom (Barceló); Paco, Salas, Sabater; Prats, Delgado; Muñoz, Ramis, Juan Morro, Espín y Tomás. La temporada 1957-58 la jugó en el C.D. Alaró, la 1958-59 en el Constanca, la 1959-60 en el Manacor y se retiró en junio de 1961 como jugador del Felanitx.

Fa 200 anys

Transcrivim l'informe que el 10 d'agost de 1805 va rebre l'Ajuntament per passar-lo al superintendent a fi de prendre les mesures adequades:

“Magco. Sr. Bayle y Ayuntamiento. Nosotros los abajo firmados por quanto nos comunicasteis por vuestro Secretario que dixeramos nuestro parecer sobre las aguas de las lluvias que se embalsan en la Plaza y calles inmediatas de esta nuestra población, decimos, certificamos y damos verdadero testimonio que: Por la experiencia consta que de los collados superiores e inmediatos a este pueblo desemboca por las calles de este quando lleva una considerable cantidad de agua de modo que a veces vienen a hacerse nuestras calles torrentes formidables de la lluvia de las alturas, y contornos de la parte meridional. Y que nuestras calles son un conjunto de rocas, hoyos, fosas, y sequias, que no solament son muy incomodas de transitarlas, y no pocas veces las hemos visto ser fatales a algunos por las caidas que en las mismas han dado; Sí que tambien en sus hoyas en los quatro tiempos del año casi siempre ve agua estancada, podrida, y lodasal. El ayre por su naturaleza es un elemento así inocente como necesario mientras sus calidades físicas permanecen en la proporcion natural que tenemos en nuestro cuerpo. Este elemento aereo inspirado en los Pulmones es descompuesto, y absorbida su parte origena, la que si se alla en la atmosfera en una exacta proporcion recrea, exida, y vivifica los seres vivientes que rodea, con que estos executan libremente todas sus funciones por la parte de calor que engendra en ellos, y por la parte del

líquido nerveo que compone; pero lo contrario ha de suceder qdo. se alle diho. Elemento cargado de miasmas fermentantes, corrompidos, o putridos en las personas que respiran en una atmosfera de esta especie, ni la mezcla del quilo con la sangre será perfecta, ni se hara natural la sangnificación y atenuación de la sangre, ni el corazón se descargará de su materia perspirable, ni se haran iguales los movimientos de sistoles y diastoles del corazón, del Quilo de la linfa, líquido nerveo, y demas jugos del cuerpo animal. Sí que adquiriran estos prontamente una fermentación no poco difícil de corregir aun por los mas poderosos remedios del arte. Efectos de una atmosfera qual lo decreta con tantas especies de calenturas asi agudas, crónicas, putridas, malignas tercianas etc que experimentamos quotidianamente. Es claro que las aguas que se corrompen en las balsas de nuestras Plazas y sus calles inmediatas cargando el ayre que los rodea de los dichos efluvios, inspirados estos, producen en nuestros cuerpos los mismos efectos o muy analogos a los del agua empantanada y el deber de V vigilancia es corregir dichas aguas, allanando las calles y dando una fácil salida a todas las aguas que vienen a parar a esta nuestra población. –Por tanto y para el cumplimiento de lo mandado Pa. V. Maga. y Ayuntº damos el presente firmado de nuestra propia mano Algayde y 10 Agosto de 1805. – Ese es nuestro parecer. Pedro Antº Mulet. Dr en Medicina. Pedro Joseph Oliver Dr en Medicina. Es copia del informe origl. que se ha pasado al Superintendente de que certifico. Pedro Ramon Cardell Seri”

Pere Mulet

Quants de socis hi ha en aquests moments?

En aquests moments tenim 336 socis. Cada 5 anys es donen de baixa tots els carnets de soci i es tornen a fer carnets nous, perquè hi ha molta de gent que deixa de venir i, a més, ve gent nova.

Quants de llibres se'n duen de préstec cada setmana?

Cada setmana no ho tenc comprovat, però ho tenim per mes. Per exemple, el mes de setembre de l'any passat se'n varen dur 141 llibres, 34 vídeos, 41 discs, es varen fer 15 consultes a diaris o revistes i hi va haver 48 consultes a internet.

Hi veus canvis, segons els mesos?

Moltíssims, fins i tot hi ha canvis segons els dies. Per exemple, els dissabtes, els usuaris consulten unes coses i vénen a la biblioteca per motius que entre setmana no vénen. Respecte als mesos, també es nota molt. Per exemple, durant els mesos d'hivern, la gent

ve a fer unes coses, a la primavera canvia i durant l'estiu la gent ve a llegir i se'n duu moltes més novel·les i llibres de lectura, els altres mesos la gent se centra més a estudiar. Una cosa molt curiosa és que d'ençà que hem introduït els audiovisuals, cada vegada més, la gent sol·licita els seu préstec.

Els algaidins, creus que llegim molt o poc?

Jo crec que tothom sempre podria llegir molt més. Fa mal dir si la gent per l'ús de la biblioteca llegeix o no llegeix, ja que hi ha molta gent que sé que són uns grans lectors però no són uns grans usuaris de la biblioteca, perquè compren els llibres i els llegeixen a ca seva. Jo crec que, pel que fa a l'ús de biblioteca que feim els algaidins, és un ús normal tirant a baix, això en relació als altres pobles de Mallorca semblants al nostre. Nosaltres ens podem comparar a pobles com Sant Joan, Porreres i Montuïri, però no amb Lluçmajor, Alcúdia o Calvià.

Què trobes de l'Any Internacional del Llibre?

Com a bibliotecari sempre estaré a favor de qualsevol moviment o idea que fomenti la lectura. Ara bé, cada any hauria de ser l'Any Internacional de la Lectura. Els governs, els dirigents, els bibliotecaris, haurien de fer el màxim per fomentar sempre la lectura, recordem que fa un parell d'anys hi havia un eslògan que deia "llegir fa tornar guapos". Jo pens que llegir ens pot fer ser més feliços perquè ens obre portes, tant al coneixement de poder aprendre coses noves com al divertiment. Agafar una novel·la i enganxar-t'hi sense poder-la amollar, fins i tot robar temps a les altres coses per poder llegir, és una experiència que els lectors sempre trobam molt guapa. Enguany és el 400è aniversari de la publicació del *Quixot*, que és una obra que ha marcat molt, la primera gran novel·la, i està molt bé. Però repetesc que, encara que sempre estaré d'acord amb qualsevol efemèride o aniversari relacionat amb el llibre, seria convenient dedicar esforços al foment de la lectura cada any, sempre.

Hi ha hagut o hi haurà a Algaida algun acte relacionat amb aquesta celebració?

Sí, al voltant de la festa del llibre, hi va haver una sèrie d'actes i conferències per commemorar l'aniversari del *Quixot*. Per exemple, férem una activitat infantil que va ser *Les Tres Bessones i el Quixot*, un espectacle de teresetes. Ara, el mes d'octubre, coincidint amb la Fira, hi tornarà haver actes d'animació a la lectura.

Per acabar, de tots els llibres que hi ha a la biblioteca recomana'n un i explica el perquè. Un llibre infantil...

Més que recomanar-ne cap, et diré els llibres que han tengut més èxit, perquè recomanar un llibre és molt difícil i personal. Quan ve qualcú a la biblioteca i em diu que li recomani un llibre, jo n'hi recoman 3 o 4 i li dic que en triï un. De llibre infantil n'agafarem un per a una persona que ja pugui llegir, com per exemple els de Michael Ende, com *La història interminable*. Per als més petits, tenen èxit els llibres de l'editorial Calandraca perquè estan molt ben editats i són molt atractius.

Una novel·la d'aventures...

Jo he de recomanar els clàssics, que són llibres amb què jo vaig començar a llegir. Potser els joves ara no comencen a llegir amb aquests llibres, que són els de Jules Verne i els de Stevenson.

Una novel·la d'intriga...

Hem comprat per a la biblioteca tota la col·lecció de n'Agatha Christie i pareix mentida l'èxit que té, la gent la va traient repetides vegades. També agrada molt la col·lecció "La cua de palla", que és una col·lecció de novel·la negra més que d'intriga.

Una novel·la d'amor...

N'hi ha moltes, però jo recomanaria molt *La mandolina del capità Corelli*. Jo consider que la pel·lícula és molt dolenta comparada amb el llibre, que és magnífic. Aquest sí que el recoman sense dubtes.

Un llibre d'humor...

Aquesta pregunta és molt complicada perquè de llibres d'humor, realment n'hi ha pocs. Hi ha un clàssic, que és Enrique Jardiel Poncela, que va ser molt representatiu als anys de la postguerra, aquest és en castellà. Uns altres que recoman són els llibres de Ferran Torrent, que més que d'humor són de sàtira social.

Un llibre de viatges...

Hem de recomanar el darrer de Josep Maria Espinàs, que el tenim a la biblioteca regalat i dedicat pel mateix escriptor. L'hem de recomanar per moltes de coses, primer perquè és un més de la sèrie de llibres a peu d'aquest autor, que són molt interessants perquè té una manera de veure els paisatges i les persones molt especial, sempre molt sorprenent. També és molt recomanable perquè acaba el seu viatge a Algaida i és molt interessant per a tots els algaidins saber com valora ell la seva estada entre nosaltres.

Un llibre de poesia...

N'hi ha molts, però si n'hagués de triar un me'n duria *Imitació del foc* de Bartomeu Rosselló-Pòrcel. També triaria un llibre de Josep Maria Llompart o de Miquel Martí i Pol.

Abans d'acabar, vols afegir qualche cosa?

Sí, primer de tot vull agrair-vos aquesta entrevista i després recordar que la biblioteca està oberta a tothom, que és molt fàcil fer-se'n soci. Convid a tothom a tenir l'experiència de passejar-se un dia per la biblioteca, que la vegi, jo li explicaré tot el que tenim i que és un servei absolutament gratuït i que sempre és interessant llegir; jo anim a començar a llegir a aquells que no tenen aquesta afició.

Gràcies Tomeu per haver-nos concedit aquest temps de la Xerradeta i felicitats per la teva dedicació a la feina. No hi ha dubte que els llibres i en Tomeu són uns bons amics.

Bartomeu Sales Mascaró

Enguany se celebra l'Any Internacional del Llibre. Per aquest motiu hem decidit entrevistar la persona d'Algaida que segurament toca més llibres, en Bartomeu Sales, responsable de la Biblioteca Municipal algaidina.

Comencem amb les teves dades personals...

Som en Bartomeu Sales Mascaró, tenc 38 anys, he cursat el batxillerat, el COU i actualment estic acabant la carrera de Filologia Catalana.

Quants d'anys fa que fas de bibliotecari?

De bibliotecari, deu fer uns 12 anys que oficialment m'hi varen contractar. Abans però, quan la biblioteca s'obria només dues vegades per setmana, jo ja hi estava i hi ajudava.

És una feina que t'agrada?

Sí, per jo és la millor feina perquè fa molts d'anys que hi estic i he viscut tota l'evolució de la biblioteca, des que estava a l'Ajuntament, a un lloc molt petit, fins ara, aquí, al Casal Pere Capellà, i me la sent molt meva. Sé que la biblioteca és de tots els algaidins, però estic molt orgullós de la feina que he feta durant tots aquests anys.

Fes un petit resum de la història de la biblioteca.

La biblioteca es va crear l'any 1932, durant la segona República espanyola. El govern republicà va fer un pla de biblioteques i en va crear per tot l'Estat. Algaida, com molts altres pobles de Mallorca, es va acollir a aquesta nova llei de biblioteques. El primer llibre que es va registrar va ser dia 1 de juliol de l'any 1933. Va arribar un lot d'uns 300 llibres, que actualment ja no són a la biblioteca, els tenim guardats perquè formen part del lot fundacional. A partir de l'any 1936 la biblioteca s'atura com a conseqüència de la Guerra Civil i no es torna reprendre la seva activitat fins gairebé els anys 80, amb el primer Ajuntament democràtic, quan la biblioteca entra dins una normalització i es tornen a registrar llibres.

Quants de llibres i discs hi ha aproximadament?

En aquests moments, hi ha enregistrats 14.133 llibres, aquests són els llibres des del primer, dia 1 de juliol de 1933, fins als que hem enregistrat avui. Realment, els llibres que tenim disponibles per a l'usuari són uns tretze mil. Els mil llibres que falten són exemplars que s'han espanyat, han tornat vells o hem retirat, i ara són al magatzem. D'altra banda, a la biblioteca hi ha entre 800 i 1.000 discs.

